NURSEL
DURUEL

GEYİKLER, ANNEM VE ALMANYA

ADAM

Nursel Duruel

●

Geyikler, Annem ve Almanya

©
Bu kitabın bütün hakları
ADAM YAYINCILIK A.Ş.'nindir.

Birinci Basım: Ocak 1982

Kapak Düzeni: Erkal Yavi

181.02.001.113.3

ADAM YAYINCILIK VE MATBAACILIK A.Ş. VALİKONAĞI CADDESİ AKKAVAK SOKAK 4/3 TELEKS:23790 rada tr

Nursel Duruel

●

Geyikler, Annem ve Almanya

Öykü

ADAM

GEYİKLER, ANNEM VE ALMANYA

O gece İstanbul'da üçüncü gecemizdi. Üçüncü ve son gecemiz. Ertesi sabah annem, Almanya'ya babamın yanına gidecekti, anneannemle ben Çay'a dönecektik. — Afyon'un Çay ilçesinde oturuyoruz biz, anneannemin dedemden kalma dul maaşıyla geçiniyoruz, kardeşimi de orada, teyzemgilde bıraktık.— İstanbul'da anneannemin uzak bir akrabasına konuk olduk. Ev sahibimiz de yalnız yaşayan yaşlı bir dul hanım. Kocası Dışişlerinde görevliymiş. Gençliklerinde çok ülke gezmişler, çok insan tanımışlar, hiç çocukları olmamış, çocukları çok severmiş. O gece gençlik serüvenlerini anlattı, fıkralar söyledi; fotoğraflar gösterdi; çok eğlendirdi bizi. Yatma saati geldiğinde anneme iyi geceler dilerken, "Kıskanıyorum seni" dedi. Almanya'ya gideceksin. Almanya... ah Almanya... ne günlerdi Tanrım... en çok eğlendiğim ülkelerden birisi orasıdır."

Yattığımız oda tıklım tıklım eşya doluydu: Koltuklar, sehpalar, sehpalarda türlü türlü süs eşyaları, duvarlarda resimler, fotoğraflar... bir köşede de bizim naylon torbalarımız ve filelerimiz. Anneannem beni daha ilk geldiğimiz gün sımsıkı tembihlemişti: "Aman dikkatli ol, Mihriban Hanımın eşyaları antikadır, zarar verirsen ödeyemeyiz." Hiçbir yere çarpmamaya çalışarak soyundum, yatağa girip anacığıma sokuldum. Annem, bir süre sonra beni uyudu sanıp yavaşça ya-

taktan çıktı ve anneannemin yattığı koltuğa gitti. Fısır fısır konuşmaya başladılar. Arada bir babamın adı geçiyordu. Konuştukça sinirlenmeye başladılar, sinirlendikçe fısıltıyı unuttular. Artık her söyleneni duyabiliyordum. Anneannem, anneme "boşan" diyordu. "O adamdan hayır gelmeyeceğini biliyorsun, bir de gidip elin memleketlerinde sefil olacaksın. Boşan; hiç değilse koca yumruğu eksilsin tependen. Çocuklarına babalık etmeyi şimdiye dek bilmeyen adam, bundan sonra mı adam olacak?.." Annem direniyordu. "Bunca yıldan sonra mı?" diyordu, "çocuklar..." diyordu. "Nasıl olur? Ne yaparım?" diyordu...

Daha neler konuşmadılar... Babamın Almanya'ya gittikten sonra iyice bozulduğunu, bize hiç para göndermediğini... neler neler... Başkaları da gidiyormuş Almanya'ya, ama onlar canlarını dişlerine takıp çalışıyor, çocuklarının geleceğini kurtarmaya uğraşıyorlarmış. Benim babamsa vurdumduymazmış, akılsızmış. Annem de eskisi gibi sayıp sevmiyormuş onu. Eski iyi günlerinin hatırı için, çocuklarının hatırı için sabrediyormuş şimdilik. Almanya'da babamı bir kez daha zorlayacakmış düzenli yaşamaya, bu son deneme olacakmış. Olmazsa o zaman ayrılırmış. Hem Almanya'da bir iş bulabilirse bize gerektiğince sahip çıkarmış.

Anneannem, "Bu benim son öğüdümdü. Yarın uçakta olacaksın. Madem bu ölçüde kararlısın, hiç değilse erken yat, bilmediğin memleketlere uykusuz varma, gözün açık olsun," dedi ve iyi geceler dileyip yorganı başına çekti.

Annem usulca sokuldu yanıma. Elini uzattı, yüzümü okşayacaktı, vazgeçti. Sırtüstü yatıp gözlerini tavana dikti. Hâlâ uyuyormuş gibi kıpırtısız duruyordum. Aralık pencereden ayışığı giriyordu içeri. Hiç ses yoktu. Öyle bir sessizlik ki, neredeyse camı geçen ayışığının sesini duyacağım. Almanya'daki kentlerin, kentlerdeki fabrikaların sesini duyacağım, annemin yarın bineceği uçağın sesini duyacağım...

Boğazıma dek tıkandım. Boynumdaki damar hiç böyle atmamıştı. Ağlamak istemiyorum. Ağlarsam burnum akacak, burnumu çekersem annem ağladığımı bilecek. Uyuyamaya-

cak, uyuyamazsa yarın güçsüz kalacak. Anneannem haklı, çok zayıfladı annem. Ağlamamalıyım. Her şey bir yana, ağladığımı görürse annem utançtan öleceğim. Hayır. Görmemeli.. bilmemeli... Bütün çabam boşa gitti. Tutamıyordum kendimi. Sel gibi geliyordu gözlerimden yaşlar. Yastığım sırılsıklam oldu. İyice gömüldüm yorganın altına. Burnumu çekmemeye uğraştığım için nefes alamaz oldum. Azıcık araladım yorganı, annemin gözleri hâlâ tavanda. Bu gözyaşları düşmanım benim. Onlarla savaşırken annemi seyredemiyorum. Oysa tek isteğim anneme doyasıya bakmak. Pis gözyaşları, kötü gözyaşları, yok olası gözyaşları, yarın istediğiniz kadar akın. Ama şimdi, bu gece rahat bırakın beni, perde gibi inmeyin gözlerime. Anneme bakmak istiyorum ben.

Annem, iyice zayıflamış annem dünya güzeliydi. Ayışığı boynunu, çenesini, yanağını aydınlatıyordu, gözleri gölgede hep öyle tavana dikili. Sabahın alacası ayın rengini soldurana dek seyrettim annemin yüzünü. Kimi an, "İşte şimdi yanımda yatıyor," diye düşünüyor, sevinçten bağırasım geliyordu. Hemen ardından, "yarın yok!" diyordum.

Bir bilseniz neler etti o gece ayışığı, annemin yüzünü durmadan değiştirdi. Bir bakıyorum, sisler buharlar içinde gibi belli belirsiz. Bir bakıyorum bizim Çay'da yol yapılırken toprak altından çıkardıkları kadın heykelinin yüzü gibi kıpırtısız, dümdüz. Bir anneannemin yüzü gibi kırış kırış, bir gelinlik fotoğrafındaki gibi gülümsüyor...

Ben böyle hem ağlar, hem bakar, hem annemin nelere benzediğini ayırdetmeye uğraşırken bir "offff" çekip benden yana dönüverdi annem.

"—Yeter artık... yeter... yeter... yeter diyorum sana".

Yalnız benim duyabileceğim kısık bir sesle, böyle azarladı beni. Sonra sarılıp tekrar tekrar öptü gözlerimi, yanaklarımı. Yine azarladı, yine öptü.

"—Ya ben ne yapayım," dedi. "Anadan ayrılmak zorsa, evlatlardan ayrılmak daha zor."

O böyle söyleyince ağlamaktan duyduğum utanç yitip gitti. Sarıldık birbirimize, ikimiz de gülmeye başladık.

Bilmem size hiç böyle oldu mu? Olmuştur, mutlaka olmuştur. Hani gülün pembesi var ya, kokulu gülün pembesi, işte öyle baştan ayağa pembelik içinde kaldık. Sabahın alacasında iki pembe gül... Havada savrulan kucaklar dolusu gül yaprağı... Her bir yaprak camdan sızan ışık oklarına takılmış fır fır dönüyor. Gökten gül yaprağı yağıyor, annemin kokusu, gül kokuşu... annem, babam, ben, kardeşim elele tutuşmuş dönüyoruz, giysilerimiz gül yaprağından. Yanaklarımıza gözlerimize gül yaprakları konuyor. Dönüyoruz, dönüyoruz... hepimiz gül yaprağıyız. Sabah ışığı bir yanımızdan öte yanımıza geçiyor, hepimiz saydam pembeyiz. UYUMUŞUM.

Rüyamda şimdikinden daha küçüktüm. Kış bitmiş, bahar gelmiş, karlar çoktan erimiş, sular çoğalmış. Mayıs ayının sonlarındaymışız. Uzaktan, kıvrım kıvrım parlak bir kemer gibi gözüken, yakınlaştıkça çağıltısı insanın içini hoplatan bir derenin kenarına varmışız. Kilimlerimizi yıkayacakmışız. Gökyüzü masmavi, kuşların cıvıltısı derenin sesine karışıyor, toprak ılık, mis kokuyor.

Kilimlerimizin üstünde geyik resimleri var, kuş resimleri var, çiçekler, yuvarlaklar, çizgiler, çaprazlar var. Her biri başka renk. Mor, sarı, yeşil, pembe... "hadi" diyor annem "tut şu küçük kilimin ucundan, suya basalım, bir güzel ıslansın, tozları aksın." Kilimin iki ucundan ben tutuyorum, iki ucundan annem, götürüp derenin ortasına, suyun en çok olduğu, en hızlı aktığı yere seriyoruz. Babam, dört tane büyük, yuvarlacık taş bulup geliyor, kilimin dört ucuna yerleştiriyor. Dere küçük kilimin üstünden akıyor. Sonra geride kalan iki kilimi getirip küçük kilimin alt yanına yayıyoruz. Babam onların da dörder köşesine taş yerleştiriyor. Dere kilimlerimizin üstünden akıyor. Sular aktıkça geyikler hep aynı yöne doğru koşuşuyorlar. Suların altında, kilimin çizgileri boyunca dizi dizi koşuyorlar. Koşuyorlar, koşuyorlar, hep aynı yerde kalıyorlar. Üstlerine eğilip suyu gölgelediğim zaman bedenleri dalgalanmaya başlıyor, boynuzları dalgalanmaya başlıyor. Onların altındaki çizgi boyunca dizilen çiçekler, yuvarlaklar, çaprazlar hep birlikte halka halka dalgalanıyor. İncecik

kum tanecikleri savrula yuvarlana üstlerinden geçiyor...

Dayanılmaz böyle bir güzelliğe, kimse dayanamaz. Ben de... Tutamıyorum kendimi, derenin en derin olduğu yerde kilimlerin üstüne atlıyorum. Suyu, çiçekleri, geyikleri, kum taneciklerini, her şeyi kucaklamak istiyorum. Kalkıp kalkıp atılıyorum sulara. Annem kahkahalarla gülüyor, babam, kıyıdaki teyzem kahkahalarla gülüyorlar... SEVİNÇ... yalnız sevinç var yeryüzünde. Başka hiçbir duygu yok. Sırtüstü, yüzükoyun, yan, nasıl olursa, yeniden yeniden vuruyorum kendimi sulara... Diplere tutunmaya çalışarak ayaklarımla dereyi dövüyorum. Durmamacasına, deli gibi... Geyikler altımdan kaçışıyorlar, sonra geri dönüp yeniden katılıyorlar oyuna. Ben ayaklarımı vurdukça sular havaya sıçrıyor, sular oynuyor, sular çoşuyor, sular kahkaha atıyor... Suların kahkahası ovaya yayılıyor. Binlerce küçük çıngırak aynı anda çalınmış gibi yankılanıyor kahkahalar.

Babam paçalarını sıvamış koşarak geliyor bana doğru. Kucaklayıp havaya atıyor. Sonra bir daha atıyor, bir daha, bir daha... Göğün maviliğiyle kucaklaşıp kucaklaşıp babamın kollarına düşüyorum. Sevinç var... yalnız sevinç... Gökyüzünde, ovada... yalnız sevinç! Babam da, ben de soluk soluğa kalıyoruz. Kıyıdaki beyaz çakıl taşlarının üstüne yatırıyor beni, kendisi de yanıma uzanıyor. "Biraz dinlen," diyor; "akşama dek buradayız, bak size neler hazırladım." İşaret ettiği yöne bakıyorum. İki koca taşın üstünde bir kara tencere, altında çalı çırpı yanıyor. "Mısır haşlıyorum" diyor. Gözlerimi kapatıyorum. Güneş gözkapaklarımı öpüyor, burnumu, saçlarımı, ıslanmış kollarımı, ayaklarımı öpüyor. Renk renk sayısız yıldızcık pır pır ediyor kirpiklerimin ucunda. Kalkıp oturuyorum. Bir de bakıyorum, derenin öbür yanında tam karşımda bir leylek. İncecik uzun bacakları, ışıl ışıl yanan kara tüyleri, ak tüyleriyle göz alıyor. Uzun kırmızı gagasını tak... tak... tak... vuruyor. Onun takırtılı gülüşü de yayılıyor ovaya. İlk kez görüyorum bir leylek, yine de biliyorum onun leylek olduğunu. "Şuraya bak, şuraya bak," diye sesleniyor annem. Bakıyorum, uzakta bir ağaç. "İşte yuvası orda," diyor.

Yeniden koşuyorum sulara, anneme... Annem eteklerini toplamış, beline sıkıştırmış. Saçlarından, elbisesinden sular sızıyor. Benim annem, bu iki yana açtığı bacaklarının arasından çağıldayan derenin aktığı annem dünyanın en güzel kadını, en güçlü kadını. Islak saçlarıyla, bembeyaz bacaklarıyla, beni kucaklamak için açtığı gürbüz kollarıyla, hep böyle duracak suların ortasında. Dimdik. Sonsuza dek... Ayaklarının altında hışırdayan çakıl taşları, suların akışına dayanamayıp kıvıldanan kum tanecikleri, bembeyaz minare böcekleri sonsuza dek gülümseyecek bize. Tarlaların ötesindeki çayırlık sonsuza dek yeşil serinliğini gönderecek bize.

Ben bir su damlası gibiyim annemin yanında. Dereden kopup havaya sıçrayan haşarı bir su damlasıyım. Güçlü, neşeli, yok edilemez bir su damlasıyım. Durmadan akan derenin ve durmadan değişen annemin bir parçasıyım. Onlardan kopan ama onlardan bağımsız bir damla...

Annem babama el ediyor. Babam koşup gidiyor yanına. Ağırlaşan kilimleri sürüyerek kıyıya çekiyorlar, katlayıp büyücek yayvan bir taşın üstüne yerleştiriyorlar. Sonra teyzemle annem tokaçlarla dövüyorlar kilimi. Sırayla bir annem vuruyor, bir teyzem, Pat... pat... pat... Tokaç sesleri de yayılıyor ovaya, leyleğin tak takları gibi. Onlar vurdukça kilimin üstündeki çiçekler yeniden açıyormuşçasına renkleniyorlar. Geyikler, sevgili geyiklerim parlayan tüylerini gösteriyorlar bana. "Ne güzel eğlendik," diyorlar.

Bütün bu olanlar başımı döndürüyor. Mutluluktan yorgun düşüyorum. Bedenim gevşemeye başlıyor. Derenin akışı yavaşlıyor yavaşlıyor, durgun bir süt gölü oluyor. Annem teyzeme fısıldıyor: "Uyudu".

Kapının ziliyle uyandım. Anneannem akşam yattığı koltukta oturmuş beni seyrediyordu.

"—Günaydın kızım," dedi.

"—Günaydın," dedim, "annem gitti mi?"

"—Evet gitti. Bir saat önce yolcu ettik. Seni uyandırmak istemedi. Gece çok geç uyumuştun."

Burnum sızlayıverdi. Yine başlarsam ağlamaya. Hayır..

hayır... ağlamayacağım artık. Ben bir su damlasıyım. Inatçı bir su damlasıyım. Büyümek için savaşacağım. Mutlu düşleri gerçekleştirmek için savaşacağım.

Yatağı topladım, çarşafı özenle katladım, yastığın kılıfını çıkarttım. Anneannem şaşkınlıkla izliyordu beni.

"—Ne olacak o kılıf," dedi.

"—Yıkayacağım. Yoksa Mihriban Hanım Teyze beni çişli bir kız sanır. Hem de yatak yerine yastığı ıslatan biri."

03 NÖBETİ

Gece nöbetinden çıkmıştı Saliha. Uykusuz, yorgun, kırgın. Ters yönde akan kalabalığı yarıp geçmeye çabaladıkça birilerine çarpıyordu. Elleri sefertaslı küçük kızlar, yeni ayrıldıkları uykunun yüzlerinde bıraktığı mahremlik havasını atamamış kadınlar, alelacele giyinmiş, tıraş olamamış erkekler. Trene ulaştığında pencere dibine oturdu. Hep deniz yanını seçerdi. Deniz de yeniydi, demin aralarından geçtiği kalabalık gibi hem çok tanıdık hem yeni. Ayak ayak üstüne attı, alçak topuklu kahverengi süet ayakkabılarını özenle inceledi. Bu da ilkti. Liseyi bitirinceye dek "bana topuklu alın" diyememişti. Az sonra dört delikanlı gülüşerek geldiler, iki sıra ötesinde karşısında oturdular. Saliha onları görünce hemen kitabını çıkardı. Yol boyunca kimsenin kendisiyle ilgilenmesini istemiyordu. Kaldığı satırı ararken tren kalktı. Vagonda yalnız delikanlılar ve o vardı. Birkaç sayfa okuduktan sonra hiçbir şey anlamadığını farketti. Son günlerde durdurak bilmeden süren iç çatışmaya düşmüştü yine. Kitabı kapayıp başını denizden yana çevirdi. Puslu, gri, kötü bir hava vardı. Geçirdiği son on dört saat saniyelerine dek ayrışıyor ve her saniye daha önceki zaman kesintileriyle birleşerek geçit yapıyordu kafasında.

Akşamın alacası basarken almıştı nöbeti. Lambalar yanınca uğultu durulur gibi olmuş, sonra yeniden canlanıvermişti. Kocaman dikdörtgen salonun duvarları masa biçiminde

birbirine bitişik santrallerle çevriliydi. "Pozisyon" deniyordu bu masalara. Yüzleri duvarlara dönük yan yana dizilmiş yetmiş beşi aşkın kız ve kadın hep bir ağızdan konuşuyor, bağırıyor, sinirleniyor, gülüyorlardı. İşe ilk başladığı gün Babil'i anımsatan bu kargaşayı hem korkunç hem de çok gülünç bulmuştu Saliha.

03 masası salonun orta yerindeydi. Çevresinde on iki kız oturuyordu. Biraz ötede tavanı destekleyen kolona, saniye bölmeli koca bir saat asılmıştı. Saliha, nöbeti aktarmak için sabırsızlanan ikinci servisten Bengü'yü kaldırdı, kulaklığını takıp onun yerine geçti.

—Buyrun efendim, şehirlerarası.

—.....

—İzmit mi dediniz? Acele yarım saat, normal birbuçuk saat bekliyor.

Alışık, ustalaşmış bir biçimde elindeki tikete abonenin numarasını konuşmak istediği yeri ve numarayı yazıyor, acele, normal, ihbarlı ya da davetli işaretini koyduktan sonra sağındaki küçük araçla saat damgasını basıyordu.

Uzun bir süre soluklanmadan, dikkati bölünmeden, daha doğrusu dikkati hiçbir şeyin üzerinde toplanmadan çalıştı. Karşısında, sağında solunda çalışanları görmüyor, elindeki fişi yanan kırmızı ampul diplerindeki küçük deliklere sokup 03'ü arayan abonelere yanıt veriyordu. Bir yüksekte duran saate, bir önüne bakmaktan boynu ağrımaya başlamıştı. Durmadan saate baktığı, saati söylediği, tiketlere saat damgası bastığı halde saatin kaç olduğunu bilmiyordu. Başı sonu belirsiz uğultu içinde yalnız işleyen eller, açılıp kapanan ağızlar, yanıp sönen ampuller ve fişler vardı. Zamanın, bulunduğu yerin, kişiliğinin boyutları silinip gitmişti. Bir bedeni olduğunu, bir bilinci olduğunu kanıtlayan tek şey boynundaki ağrıyı duymasıydı.

Tanıdık bir sesin bağırışıyla silkindi. Uğultu bir an kesildi, başlar sesin geldiği yöne çevrildi.

—Afyon, aloo... Afyoonnn... yapma be kardeşim. Bir güncük, bir saatçık olsun adam gibi konuş. Beş dakikadır

sinyal veriyorum, nerelerdesin.

—.....

—Kanal gürültülerini bile bastırıyor sesin. Yeter artık. Dikkatli konuş dedim, yeterrr...

Bağıran Mükerrem'di. Saliha'nın en sevdiği arkadaşlarından biri. Mükerrem'in bir dirsek ötesinde Afyon kanallarında oturanlar hiç tınmadan sürdürüyorlardı çalışmalarını. Bunlar işin yoğunluğunu kaldırabilecek ölçüde deneyden geçmiş olanlardı. Geleceğin denetçileri, bölüm şefleri... hırs bürümüştü gözlerini, daha çok, daha çok konuşma yaptırabilmek, verimlilik sayımlarında üstünlüğü elden bırakmamaktı tek amaçları. Kanal vızıltıları içinde eriyip giderlerdi. Konuşmaları hep aynı tondaydı, öfkesiz ve sevinçsiz.

Saliha çekinirdi onlardan. Bu kez içini ürpertti kayıtsızlıkları. Saatin kaç olduğunu öğrenmeyi isteyen bir aboneyi yanıtlarken korktuğu gelmişti başına. Zımba Rüveyde diye anılan denetçinin elindeki fişi Mükerrem'in pozisyonuna bağlanan deliğe soktuğunu ve Mükerrem'in morarmış bir suratla o yana döndüğünü gördü. Ah bu Mükerrem... yine dert açacaktı başına, tam da ara sınavlarına hazırlanırken. On beş dakika daha dayanabilseydi.

Saat tam 21.15'ti, 21.30'da yarım saatlik yemek yeme ve dinlenme süreleri başlıyordu. Hep böyle yaparlardı, Mükerrem, Esin, Saliha ve Nihal dinlenme molalarını aynı saate rastlatır, birlikte çıkarlardı üst kattaki kantin bozuntusu salona. Tanışıklıkları yeniydi ama iyice kaynaşmış, sürgit didişmeli bu ortamda birbirlerinin sığınağı olmuşlardı.

Saliha bir yandan Mükerrem'i gözlüyor, bir yandan durmadan soluklanmadan konuşuyordu.

—Buyrun efendim şehirlerarası.

—.....

—Buyrun efendim 03, bağırmayın lütfen Hayır kimse uyumuyor. Kimsenin elinde örgü filan yok. Olamaz.

—.....

—İki saattir mi arıyorsunuz? Daha uzun konuşamam sizinle, başkaları da sıra bekliyor. Peki hanfendi. Ta... ta... ta-

mam efendim. Demek vazgeçiyorsunuz. Şikâyetinizin bir yararı olmaz.

Saliha bu çığırtkan kadını susturamayınca elindeki fişi çekiverdi. Bağlantı kopmuştu. Oh... biraz da kendi kendine bağırsın hanfendi! Fişi başka bir aboneyi yanıtlamak üzere deliğe sokarken dili kasıldı kaldı. Başını hafifçe sıkan, iki ucunda kulaklıklar olan demir çember cereyan kaçırmıştı yine. Ağzı bir anda keçeleşti. Çarpmayla birlikte çoğalan salyaları tükürecek bir yer aradı, olmadığını bile bile. Yutmaya çabaladı, olmadı. Karşısındaki adam alo... alo... alo... diye gittikçe yükseltiyordu sesini. Bi gayret, yuttu. Dişlerindeki kamaşmayı örtmeye çabalayarak yanıtladı. "Buyrun efendim şehirlerarası..."

Buyrun efendim. Buyrun efendim... Yüzlerce, binlerce kez yineleniyordu bu sözler. Kullanıla kullanıla kısalmış, bir harfi düşmüş, yalama olmuş bir sözcük, "buyrun". Buyurmak. Kim buyuruyor? Kimler? Buyuranlar, buyruk alanlar... Saliha ilk on gün garipseyerek, utanarak yinelemişti bu sözleri. Yine de hiç tanımadığı insanlarla konuşmak çok hoşuna gitmişti. Kendisinin tam tersi rahat konuşanlar, seslerine oyun katarak konuşan kadınlar, üst perdeden "kızım" diyen erkekler, "ama hanfendi" diye yaltaklananlar, kendilerine yüksek fiyat biçip bunu seslerine ekleyenler, Türkçeyi bölgesel renklerle konuşanlar, insanda dertleşme isteği uyandıran yakın sesler... Her yanıt verişte sesin sahibini şekillendirmeye çalışırdı. Konuşmanın hızına göre çeşit çeşit yüzler, evler, iş yerleri, görmediği kentler canlanır sönerdi kafasında. Sonsuz bir geziye çıkmış gibiydi. Bir işe sahip olmanın sevinciyle, ay sonunda eve götüreceği maaşın heyecanıyla özenerek söylüyordu "buyurun efendim"leri.

Sonra otomatlaştı. Beyniyle ağzı birbirinden koptu. Sesler yalnızca sesti artık. Yalvarıyor, bağırıyor, emrediyor, alay ediyor ama herhangi bir kişiliği aktarmıyorlardı. Canları yoktu. Sestiler, o kadar.

Omuzuna bir el dokundu. Döndü. Elinde kulaklığı, duru beyaz yüzüyle yerini almaya gelen yedekçi Sevim'e

gülümsedi. Kolondaki büyük saat 21.30'u gösteriyordu. Kalktı. Mükerrem kapının dibinde bekliyordu, yüzünün allığı geçmemişti daha. Konuşmadan çıktılar yukarıya. Uğultu aşağıda kalmıştı. Dinlenme odasında teras penceresinin kıyısına oturan Mükerrem, bir kırmızı bir yeşil yemek fişi uzattı. Saliha kendi fiş koçanından da iki tane koparıp büfeye gitti. Sandviç ve çayları getirdiğinde Mükerrem söylenip duruyordu. "Ne biçim insan bunlar? Bir yandan verim kontrolü yaparlar, bir yandan işin en yoğun sırasında konuşmayı kesip öğüt veriyor havalarda gözdağı verirler. Yetti artık bırakacağım bu işi."

Öfkenin tadına varıyordu Saliha. Ama Mükerrem'inki gibi olursa. Kendi öfkesi böyle değildi. İçinde kuyudan derin kovuklar açar da dışına yalnız dil tutulması vururdu. Dayanamadı, eğilip arkadaşının yanağından öptü.

—Okulu da bırakacağım. Sarmadı beni filoloji.

—Ben de.

Allah'tan duymamıştı Mükerrem Saliha'nın ağzından kaçırıverdiği bu "Ben de"yi. Coşkuyla kendi tasarılarını anlatıyordu.

—Fındık iyi olur, bir de iyi satarsa annemin bana ayıracağı parayla bir süre daha idare ederim. Bu arada sınavlara hazırlanıp bir kez daha deneyeceğim şansımı. Belki tuttururum eczacılığı. Ardından da bir burs dilekçesi...

Bu konu her açılışta canı sıkılıyordu Saliha'nın. Sandviçini yarım bırakıp ayağa kalktı. Başını soğuk cama dayadı. Galata Köprüsü'nün üst yanı ışık içindeydi. "Olanı kabullenme", "değiştirmek için diretme", "özveri", "vazgeçiş", "yenilgi" ve daha bir yığın kavram birer kıskaç olup sarmışlardı Saliha'yı, yine içine kapanmıştı. Bir süre öylece kaldılar. Mükerrem koca bir "offf..." çekip ayağa fırladı.

—Bi çay içiminde bitiyor yarım saat. Hadi bakalım, şimdi ayağın giderse in aşağıya. Afyon kanalı iyice bozuldu. Vızıltıları duysan uzayla haberleşiyorum sanırsın, beynimi un ufak edip dağıtacak bu sesler. Sen de o zaman çok ararsın Mükerrem'i.

Saliha arkadaşının zorla neşelenmeye çalıştığını biliyor-

du. Havayı dağıtmak için merdivenleri zıplaya zıplaya inmeye başladı. Mükerrem de ona uymuştu.

—Kaçta yatıyorsun?

—Sıfır üçte. Sen?

—Yirmi dörtte.

—Sabahleyin beni uyandırıver olur mu, yarın çok işim var.

Merdivenin dönemecinde yatakhaneye çıkanlarla karşılaştılar. Bunlar yirmi ikide yatıp sabah altıda kalkacaklardı. Salona girdiklerinde ortalık tenhalaşmıştı. İki saat önceki keskin işyeri havası yumuşamış, evimsi bir gariplik sarmıştı her yanı. 03 masasındaki Tülay'la Işık, ayakkabılarını çıkarıp terlik giymişlerdi. Gür saçlı sıkı topuzlu Hümeyra saçlarını salıvermişti. Bu görünüşü iri göğüslerine, incecik beline daha uygun düştüğü halde Saliha'ya tedirginlik veriyordu. Böylesine kadınsı bir güzelliğin elden geldiğince kapatılması gereğine inandırılmıştı. Mükerrem iki saat daha çalışacağı Afyon pozisyonuna doğru isteksiz yürürken Saliha 03'e oturdu. Yarım saatlik mola, tazelenmesine yetmişti. Elindeki fişle ilk ampulü söndürdüğünde ne olursa olsun sinirlenmemeye, içini serin tutmaya niyetliydi. Daha beş saati vardı yatmaya. İlk abone kısık sesli, yaşı anlaşılmayan bir erkekti.

—03 mü orası?

—Evet efendim.

—Bursa'yla konuşacaktım. Ne kadar beklerim?

—Normal mi, acele mi?

Ses birden fısıltıya dönüştü.

—Konuşmaya acelem yok benim, anam.

—Bursa dediniz. Acele on, normal kırk beş dakika bekliyor. Hangi numarayı istiyorsunuz?

—Numarayı değil seni.

Saliha kasılıp kaldı. Ağustosun ıssızında çalı dibinde kıstırılmışçasına ürkmüştü. Az önce verdiği sözde durup sinirlerini bozmamaya çabalıyordu.

—N'olur bi ses ver.

—.....

Karşısında oturan eskilerden Fikriye Hanım Saliha'nın telaşını görüp gülmeye başladı.

—Ne o, yine bizim komşulardan birine mi çattın?

—Yok bir şey.

—Korkma kızım, ses insanı ısırmaz. Hadi git yüzünü yıka istersen.

—İnsan sesini bari kıskanmaz.

—.....

—Demincek buyurun efendim diyordun. Senin buyurun diyen dillerini...

—.....

—Bi ses dedim... ben seni... oradakileri... hepinizi...

Elindeki fişi aceleyle çekip söndürdü o pis ampulü. On abonenin kızgın bağırışına dayanırdı ya, bu tanımadığı erkek seslerinin saldırısı öldürüyordu onu. Bir değil, beş değil, her gece nöbetinde boşaltıyorlardı yapışkan isteklerini kulaklarına.

Bu saatte konuşmalar seyreldiğinden ampuller daha az yanar, masa başında sohbet koyulurdu. Ayten'in çeyizi konuşuluyordu. Nişanlısı zenginmiş.

Arkada Gebze pozisyonunda oturan çilli Feray'ın kahkahası sohbeti kesip dağıttı.

—Alocum, hadi biraz sonra konuşalım. İki konuşma geldi Tuzla'ya bağlayıvereyim.

Saliha, her "alocum"u duyuşta irkilirdi. Burayı iyice mallanmışların, eskilerin sözüydü "alocum". Yıllarca karşılıklı çalıştıkları insanların kişiliklerini, çalışma biçimlerini ıcığına cıcığına dek bildikleri halde isim kullanma gereği duymaz "alocum" derlerdi. Feray şimdi Gebze'nin kadın santralıyla sohbetteydi. Dediklerine göre oranın erkek santralıyla bu sohbetler sonucu, birbirlerinin yüzünü bile görmeden sevdalanmışlardı.

—Yakışıklı mı? Atmıyorsun değil mi?

—.....

—Aşkolsun alocum, nasıl sorarım adamın yüzüne karşı yakışıklı mısın diye.

—.....

—Evet... evet... geçen hafta teklif etti evlenmeyi. Sana ne zaman söyledi? Bugün mü? Bak bana doğruyu söyleyeceksin alocum, bir yıldır karşılıklı çalışıyoruz onunla. Sen daha eski arkadaşımsın, beni bilirsin, eee... o da yanında... en rahat onunla çalıştım, senle de iyi çalıştık. Hiç bağırmadı daha, yalnız fazla alaycı. Bak, ona de ki, İstanbul alayı sevmezmiş de.

Feray, "İstanbul" diye kendinden sözediyordu. Çalışılan merkezin adıyla çağırılmak daha resmi bir tavır sayılıyordu.

—Evet, hoşuma gitmiyor diyemem alaycılığı. Belki beni çeken yanı o. Kabul ediyorum teklifini.

03'ten toplu bir alkış patladı. Herkes kutluyordu Feray'ı. Fikriye Hanım gözleri yaşlı koşup sarıldı. Kendi yaşı iyiden iyiye geçmişti.

Saliha bu arada normal konuşmalardan başka iki düz, bir de ince sövgüyle cebelleşmek zorunda kalmıştı. Artık sınıflandırıyordu sövgüleri. İncelerine çok içerliyor, öbürlerine acıyordu, bir bakıma anlıyor bile sayılabilirdi. Bu incesi bir sanatçıydı. Herkesin alkış tuttuğu ünlü bir tiyatro oyuncusu, kendinden emin, lütfedermiş, iltifat edermiş gibi sövüyordu.

Saliha'nın içindeki korku gitgide büyüyordu. Gündüzleri azalıyor, bir çeşit eğlenceye bile dönüşüyordu. Sirkeci'de banliyö treninden inilecek, Mısır Çarşısının alacasından, pastırma, sucuk, aktar kokularından geçilip kemerli kapıdan Tahtakale'ye çıkılacak. Dükkânlardan sokaklara taşan binbir çeşit malın, kamyonların, at arabalarının, sandıkların, bidonların, yerlere yayılmış boncuk sergilerinin arasından yürünecek. Bu arada çamurlara batmamak, ezik meyvalara, sebze kabuklarına basıp kaymamak için yerlere dikkat edilecek. En önemlisi, her an tetikte olunacak ve farkında değilmiş gibi davranarak aniden kenara çekilinecek, karşıdan gelen adamın dirseği böğrünü değil boşluğu delecek.

Akşam nöbetlerine gelirken iyice ürperirdi. Boşalmış sokaklar, kepenkleri inmiş dükkânlar, öbek öbek yığılmış

süprüntüler, son yüklerini taşıyan hamallar, yol boyunca denize bakarak kurduğu düşleri karartıverirdi. Alacakaranlıkta, mütareke yıllarından kalma, islenmiş taş yapılar daha yüksek, daha soğuk ve ürkütücü gözükür, gündüzleri onca malın sığdığı yer daralıyor gibi olur, iyice yabancılaşırdı.

"Arkadaş, sen de burada çalışırsın, ben de, etme geceleri o pis telefonu" demek isterdi hep önü sıra giden gece bekçisi kılıklı adamlara. Sonra bu safça isteğine kendi de güler, çocukluğundaki düşüncelerini anımsardı, "bende öyle bir güç olmalı ki..."diye düşündüğü günleri. "Bende öyle bir güç olmalı ki en kötü yapılı erkeklerden oluşmuş bir ordunun içine girip dostluğu öğretmeliyim, türkülerdeki sevdaları öğretmeliyim. Beni dinleyip haklı bu küçük kız demeliler, kimse kimseye sövgüyle yanaşmamalı". Çoğu kez böyle dipsiz temelsiz dostluk türkülerine dalmışken, karanlığın iyice korkusuzlaştırdığı yorgun ama aç ve tetik bir adamın çimdiğini yememek için en uygun yerden geçmeyi hesaplardı.

O gece de bütün geceler gibi bitmişti. Gecenin üçünde yatma sırası geldi. Üstkata çıkıp, küçük koridor üzerinde dizili yüznumaralardan birine girdi. Yandaki atölyelerden çalışanların sesi geliyordu. Yan yana çalışıyorlardı işte, ama birbirlerinden uzak, birbirlerinden ürkerek. Önce elini yüzünü yıkadı; sonra tek ayak üstünde durup dengelenmeye çabalayarak öbür ayağının çorabını sıyırdı. Çorabın burnuyla topuğu çamur içindeydi. Dün gece bu çamurlar yüzünden sinirlenmiş, kahrolmuştu! Siniri çamura değil, Emel ablayaydı. Hayır ona da değil, onun her şeyi olduğundan daha acıklı gören duygululuğuna. İki üç gün önce yağmurlar artınca ayakkabıları su almaya başlamıştı. Dizkapağından aşağıya parmaklarını bastırdığında parmak izleri gömük gömük kalıyor, bacağının eski düzlüğüne dönmesi uzun sürüyordu. İyice üşütmüştü, midesi de bulanıyordu. Saat sekize doğru 03 masasından fırlayıp zor yetişmişti musluğa. Emel abla işin sıkı sırasında boş pozisyonu görünce denetçilik görevi depreşmiş, sinirli sinirli arkasından gelmişti. Onu musluk başında görünce de hiçbir şey demeden salona dönmüştü. Saliha yerine oturduğunda o, ete-

ğini filmlerdeki genç kızlara özgü edayla dalgalandırarak yürüyor, 03'ten aldığı tiketleri Ankara-İzmir-Bursa pozisyonlarına dağıtıyordu. Gözgöze geldiklerinde, Saliha Emel ablanın birbirine yakın, eğri gibi duran gözlerinin yaşardığını gördü. Başını hızla çevirdi. Saliha'ya işleyen en kestirme yoldu bu. Yüreği yumuşayıp ufalanmaya başladı. "Ağlamayın Emel abla, ağlamayın" diye geçirdi içinden. "Midemin bulantısını, karnımın ağrısını geçtiği dakika unutacağım, ama sizin abartılmış iyicil gözlerinizi unutmak güç. Gözyaşlarınız, beni, bana yenik düşürecek. Neredeyse sizin bakışınızla acımaya başlayacağım kendime, az daha ağlarsanız her şeyi, herkesi bağışlamayabaşlayacağım. Oysa hiç bağışlamamam gerekenler var. Fakültedeki Muki takımının ders aralarında çığlıklarla kahkahalarla ballandırarak anlattıkları ızgaraları, şarapları, cumartesi çaylarını, Avrupa'dan getirtilme makyaj takımlarını, öğretim üyeleriyle sıkı fıkılıklarını, Anadolu'dan gelme arkadaşları alaya alma çabalarını bağışlayamam. Hale'nin, Gülçin'in vize sınavlarına girecekleri gün buradaki nöbet yüzünden okula gidemeyişlerini bağışlayamam. Özel tertip, kayırmalı nöbet çizelgelerini, tuvalet aralıklarında yakaladığım pis anlamlı bakışmaları, Tahtakale'nin korkulu yollarını, küfürleri, küfür nedenlerini bağışlayamam Hamallara kırk kat yük taşıtan, çocuklara çöplüklerde yiyecek aratan nedenleri bağışlayamam. Silin gözlerinizi Emel abla, silin ve aşk filimlerinin masum kızlarına benzemekten kurtulmaya bakın". Bu arada Emel abla ile gözgöze gelmemeye çabalıyor, eteğinin ucunu gördükçe bütün dikkati işindeymiş gibi davranıyordu.

Çıplak ayağını musluğa dayadı ve bütün Muki'lere Fifilere inat, soğuk suyun ürpertisine aldırmadı. "Dayanıklı olmalıyım, dayanıklı olmalıyım" diyordu. Bütün isteği buydu. Sabah kalkınca su alan ayakkabılarını burada bırakıp, sağlamları giyme kararıyla yatakhane merdivenlerine yöneldi.

Onca genç kadının yattığı odada ağır bir koku vardı. Yüksek duvarların yarısına varan kontrplaklar salonu beşer altışar yataklık bölmelere ayırıyordu.Herkes aynı havayı soluyordu. Açılması tartışmalara neden olacağından çok istediği

halde başucundaki pencereye el süremedi. Yatağına girip ertesi günü düşünerek uyumaya çalıştı. Dört beş saat uyur, sabah kalkınca oyalanmadan toparlanır eve giderim, kitaplarımı alır öğleden sonraki derse yetişirim, diye düşündü. Ne güzel olurdu kim bilir yarınki ders. Ah şu Edib'anım bir gececik olsun horultuyu kesiverse. Ayaklarının ucuna basarak iki bölme öteye gitti, karyolayı hafifçe sarstı.

—Edib'anım, şışşşt Edibe Hanım, galiba yastığınız kaymış, çok rahatsız uyuyorsunuz.

Edibe Hanım her gece sardığı koca bigudiler yüzünden yüzükoyun yatıyordu. Balmumu sarılığındaki yüzünü kaldırıp "Sağol, rahatım " dedi ve o daha yatağına dönmeden horlamaya başladı. En iyisi aşağıya çalışma salonuna dönmekti. Kalkıp giyindi. Öfkeden çatlayacaktı. Yatakhaneden sessizce çıktı. Herkes uyur, sen uyuyamazsın eserikli kız. Dayanıklı olacakmış... Zor dayanırsın bu gidişle. Şimdi uyuyamazsın, çünkü yarın derste uyuyacaksın. Kendine yakıştırdığı eserikli sıfatı öfkesini yumuşatıverdi, Ozan Yunus'u çağırıştırıyordu. Hadi kızım in aşağı, arkadaşlarından uyumak isteyen birini yolla ki uyku, değerini bilen, dinlendiriciliğine nazlanmadan gömülen birine yarasın.

Tren Samatya istasyonuna yaklaşırken Saliha deniz tarafındaki pencere dibini bırakıp kara tarafındakine kaydı. Birbiri üstüne abanmış küçük ahşap evler dizisine bakmadan edemezdi. El örgüsü dantel perdeler sabah temizliği için kenara çekili durur, sık sık bir kadın başı uzanır çarşaf ya da küçük bir kilim silkelenirdi. Pencere kenarlarındaki saksı çiçekleri bu evlerin şenliğiydi. Açık pencereler içerilere, ta içerilere bakma isteği verirdi Saliha'ya. Bir yandan da sıkılırdı. Eli yetse, eli yirmi otuz metre olsa uzanıp çekiverecekti perdeleri. Babası çok kızardı kendi evlerinde açık perde gördü mü. "Ciğerimizi gösteriyorsunuz ellere, ciğerimizi" diye söylenirdi. Her gün geçiyordu bu yoldan. Yine de bir gün olsun, o, telefonda cansızlaşan seslere benzemedi gördükleri. Canlıydı bu evler. Ciğerleri görünüyordu. Ciğerleri öylesine kolay görünüyordu ki...

—Kıza bak kıza, inek gibi esniyor.

Bu sözlerin ardından dört delikanlının kahkahası aynı anda patladı. Saliha unutmuştu onları. Önce afalladı, sonra etrafına bakındı; onlardan ve kendinden başka kimseler yoktu vagonda. Yeni yolcu gelmemişti. Evet... esneyen kendiydi. Coşkulu bir gülme aldı içini. Esneyen Saliha'yı, laf atılmasından ürken Saliha'yı onların gözüyle seyrediyordu. Kitabını açtı, yüzünü gizleyecek biçimde tutup sarsıla sarsıla gülmeye başladı. "İnek gibi..." Delikanlılar bu umulmadık davranış karşısında utandılar, benzetmeyi yapan tek başına bir sıra öteye, Saliha'nın göremeyeceği köşeye kaydı. Ağırbaşlılıkla işin iyice sulanmasını önlemeye çabalıyordu.

Gülmesi durulunca kitabın açık duran yaprağını rastgele okumaya başladı. Birden her şey kolaylaşıvermişti gözünde. Öğleden sonraki derse gitmekten caydı. Doğru dürüst arkadaş bile edinememişti orada. Vakti yoktu. Çoğu kez derslere ucu ucuna yetişir, bulabildiği yere oturur, profesörün her bir sözü bin anlam taşırmış da birini kaçırırsa büyük kayıplara uğrarmış gibi dikkat kesilirdi. Işıklar yanarken iyiydi durumu. Gelgelelim projeksiyon faslı başlayıp ışıklar sönünce zorlu bir savaşa girmesi gerekirdi. Anlatılan konuyla ilgili diyalar gösterilirken bir yandan not tutulacak, bir yandan uykuyla cebelleşilecekti. Gece nöbetinde arkadaşlarına olgun meyveler gibi sunduğu bütün uykular görünmez birer sicim olur; önce gözlerine sonra not tutan ellerine, sonra da bütün bedenine dolanırdı. Böyle anlarda en ufak bir kıpırtı olsa huylanır, kendini uyumuş da düşüyor sanırdı. Uyumadığı halde uyanık da olamadığı için parmaklarını ısırır, görünmez kılcal sicimleri silkeleyip atmaya, bedenini, hele hele başını uyku canavarından kurtarmaya uğraşırdı.

Bir sayfa daha çevirdi, sonra yeniden kapadı kitabı. Canlanmaya başlayan günışığı denizi grilikten kurtarmış, su saydamlığını kazanmaya, parıldamaya başlamıştı.

"Özverideki büyüye kaptırıyorsun kendini Saliha Hanım."

İç çatışması hep bu cümleyle başlıyordu son günlerde.

Fakülteyi büsbütün bırakıp biraz daha para getirecek daha çok emek ve zaman götürecek bir iş istiyordu gizliden gizliye. Tam, yol ayırımında, karar noktasındaydı. Daha çok uzatamazdı bu durumu. Abisi bitirme sınavlarına hazırlanıyordu, üç ayı kalmıştı şunun şurasında. Çok önemli üç ay. Biraz olsun azalsa para sıkıntıları, babasının emeklilik çöküntüsü hafiflemez miydi?.

Bir türlü durulmuyordu içindeki çatışma. Okumaktan vaçgeçişi kabullendiği anda kentin kalabalığı yığın yığın çörekleniyor, karabasan olup yükleniyordu üstüne. Karşı hattan gelen trenler daha hızlı, daha gürültülü geçiyormuş gibi oluyor, evler iyice üst üste tıklım tıklım görünüyordu. "Sen yarı taşralı bir bayansın Saliha Hanım" diyordu, "bu kent elbette yutacak seni. Geldiğin küçük kentin bildik havasını, güvenliğini bekleme. Bu koca kalabalığa eklenmiş yeni bir parçasın, eklemeliğin her yanından akıyor. Kalabalık içindeki gerçek yerini bir türlü saptayamıyorsun. Sen sabah treninden boşalanların bir parçası mısın, yoksa fakültede gördüklerinin bir parçası mı? Hatta ailenden biri misin?... Sen bir karmasın Saliha Hanım. Ne tam onlardan birisin ne de onlardan ayrı. Bu yüzden sallanıp durman, güvensizliğin".

İçindeki ikinci ses kuşkuyla izliyordu düşüncelerini.

"Eee.. okumaktan caymazsan yerin ne olacak? Kalabalık karabasan olmaktan çıkacak mı?"

"Vazgeçmezsem, caymazsam öğrenen biri olmakta devam edeceğim. Beni ilgilendiren öğrenimin sonunda varacağım nokta değil. İlgilendiğim yalnız ve yalnız öğrenmek."

"Uyuttun yine. Seni irdelemekten, yakalamaktan bir gün olsun geri kalmayacağım. Belki de —parlak meslek— denen türden bir şeyler umuyorsundur ha?"

"Hayır hayır haksızlık bu, herşeyi inkâr bu. Ben, bana da zaman bırakacak, beni bir anten parçasına, bir fişe dönüştürmeyecek bir iş sahibi olmak için okumak istiyorum. Şu yeryüzünde, bırak yeryüzünü kendi ülkemde kendi çevremde olup bitenleri kavrayamıyorum. Yarı yerim aydınlıkta, yarı yerim karanlıkta. Kendimi bile yeterince ölçüp biçemiyorum. İşte bu

yüzden okumak istiyorum."

"Yetti Saliha Hanım. Toparlan artık. Toparlan ve önce kısa boylu günlük planlar yapmayı öğren. Cebir çözmeye oturup roman okuduğun dönemi geride bıraktın. Günlük pratikle ilgili çözümler, cebirin çöze çöze alıştığın çözme kolaylığına benzeyecek. Sana yıllar yılı büyük bir marifetmiş gibi yutturulan bu özelliği hemen kazanmalısın. Başka türlü kurtulamazsın yadsınmaktan. Yaşadığın koşullara uyman gerek."

Kendi yasını tutuyor gibiydi. Ve gülünç buluyordu bunu, düpedüz gülünç. Kararını verdi. Nöbet düzenine uygun ek bir iş arayacaktı. Belki bir trikotaj makinesi, belki eve getirilen dikişlerden, ne bulabilirse... Öğrenmenin başka yolları da bulunurdu elbet. Kim bilir.

Alışkanlıkla kalktı yerinden. Tren Yeşilköy istasyonuna gelmişti. Babası pencerede bekliyor olmalıydı. İnerken delikanlılara şöyle bir göz attı. Ateşli bir maç tartışmasına girişmişlerdi. Kaba ama yaralama amacı gütmeyen "inek gibi esniyor" benzetmesinin Saliha'ya kattığı yaştaş canlılığı hiç bilmeyeceklerdi.

ÖLÜM ARALARINDA KALDI

El değmemiş topraklarda, tepelerin arasındaki sulak doğal yol boyunca göçerler konaklamışlardı. Belki yemek hazırlığındaydılar. Bir iki taş yan yana konup ocak biçimi verilmiş, cılız ateşler yakılmış, tencereler, toprak tavalar ocaklara vurulmuştu.

İkisi orada, göçerlerin gözü önünde karşılaştığında her şey, herkes donuklaştı, silik bir resme dönüştü.

İkisi mi? Yalnız orada mı?... Binlerce yüzle, kim bilir kaç kez... pazar yerlerinde, asansörde, antenlerde, o filmlerin bazı karelerinde, sık sık kitaplarda, hep kavşaklarda...

Birbirlerinin kim olduğunu bilmiyorlardı; nereden geldiklerini, nereye gideceklerini bilmiyorlardı. Yine de tanışıyorlardı.

Kadın üşüyordu. O tanımadığı ama iyi bildiği adamı görmeyi gizli gizli ummuş, bu karşılaşmanın olacağına inanmıştı. Yine de üşüyordu... Bakışlarını yumuşak eğimlerle birbirine yaslanan tepelere çevirdi, sınırsız bir sarılıkla karşılaştı. İki adım ötesindeki göçerler dürbünün tersiyle bakılıyormuşçasına uzaklaşmış, ufalmışlardı. Sesleri, alacakaranlığın hafif yankılanan uzaklık sesiydi. Kentlerden yükselen uğultular vardı artık. Adamla yüz yüze duruyorlardı. Daha tek söz söylenmemişti.Çok yakındılar ama nefeslerinin ılıklığını yüzlerinde duyamadılar. Her yana yayılan sarı yalnızlık katmanları a-

ralarındaki bir karışlık boşluğu da kaplamıştı. Çevrelerinde dönenen rüzgar, üzerine bastıkları toprak parçasını şişirdi, şişirdi, ağaç boyu yükseldiler. Adamın gözlerindeki kızılımsı sarılıklar tepelerin rengine karıştı. Karıştıkça bir yaklaştı, bir uzaklaştı, yaklaştı uzaklaştı, ne olduklarını anlayamadan uzaklık gitgide büyüdü. Korkuyorlardı. Bütün güçlerini gözlerinde toplamaya, birbirlerini gözden yitirmemeye çabalıyorlardı. Olmadı. Sonunda noktalaştılar. Kadın o zaman duyabildi adamın sıcaklığını. Duyabileceğini umduğu sıcaklığı kendince biçimlendiriyordu belki.

Adam, kadını ne zaman tanıdığını çıkaramadı. Hayatın coşkusu aralarından akmıştı hep. Ve onlar akışın dışında kalmışlardı. Taze somunların buğusuyla, ovulmuş ahşap merdivenlerin kokusuyla, söylenmemiş sözcüklerle doluydu bu akış. İkisi bu koca nehrin iki yakasına oturmuş, laf yetiştirmişlerdi birbirlerine, yalnızca laf... Binlerce dokunuş nehrin içinde kaldı. Yaratılmış, yaratılacak, yaşanmış, yaşanacak, her şey gümbür gümbür dönerek gitti aralarından.

Adam, mavi damarlar boyunca yürüyen sütün basıncını bir başkasında yokladı. Küçücük, pembecik ağızlar yaşamak için yapıştığında süzülen gözler gördü, ama sütün fışkırmasındaki mucizeyi sözcüklerle yolladılar birbirlerine. Birlikte yaşamadılar, sözcükleri yaşadılar. Tanışıklıkları burdandı, Tanışıklıkları bütün sarılıklarla başedecek boydaydı, yine de güç yetiremediler. Yağmur patlamalarından önceki elektrikli, oynak havaları cumba önündeki kerevette diz dize karşılayamadılar, tanışıklıkları burdandı.

Adam, neyin altında ne var, demekten alamazdı kendini. Kadın da öyle. Aradıkları aynıydı, buldukları başka başka... İkisinin de aradığı bulunması son derece güç bir ışıktı.

Birlikte hiç köprü kurmadılar, ne halattan, ne taştan, ne de çelik... Köprülerin resimlerine baktılar, köprüleri düşlediler, köprülere yakılan türküleri dinlediler ayrı ayrı. Tanışıklıkları burdandı.

Birlikte türkü söylemediler. Seslerini alabildiğine bırak-

madılar, komadılar ki geçitler yankılansın, meydanlar sedalansın... Sesler dönendi durdu kafa boşluklarında... deli sesler, zehirli sızılar... garip ezgiler...

Sabahın bir seherinde binip bir trene - Haydarpaşa - Kurtalan — oturup karşı karşıya, bir solgun ay tenli, biri çakır ela, cebi köstekli... önce ayaktan elden, gözleye gözleye, sonra gözden kulaktan hafif hafif yoklaya yoklaya girişmediler sohbete. Yolculuk nereye? Demek öyle üç gün üç gece... Birinin seferberlik öyküsü, halasının büyük göçte ak göğsünden koparılan beşibirliği; birinin veremden ölmüş gencecik ninesi.. mırıl mırıl anlatılıp, pencereden bozkır yeline bırakıla bırakıla, dumanla savrula saçıla, uyum içinde tıkır tıkır gidilmedi hiç.

Yeni mezun bir ebe, ya da nakil olmuş bir öğretmen, bir polis olup ev taşımadılar birlikte, kamyon kasasında denklerin üstünde... yürekleri daralarak. Ne derler? Biz böyle... sürgün... kimseyle içli dışlı olmaya gelmez... bakkalları borca verir mi? Kaç köyü var ki... yolu, elektriği?.. Gece karanlığında, at arabasında yollarda tipiye yakalanmadılar hiç.

Kalabalık içinde, kalabalıkla birlik, zeytine, pamuğa gitmediler. Dudakları çatlamadı, elleri kabuk bağlamadı.

Tepeleri, vadileri gümüşe boyayan zeytin ağaçlarına secde etmediler birlikte. Böylesine güzeldir diye, nimetlerin nimetidir diye...

Dans etmediler hiç. Ama hiçbir türünden. Şöyle geniş bir meydan, bıyıklar burma, etekler kırma, kucaklar geniş mi geniş, sekişler serçe mi serçe... Ya bir sahne? Olmadı hiç. Müziği müzik, ışığı ışık, dans içinde bedenden renge, renkten biçime, biçimden öze akmadılar hiç.

İnmediler maden ocaklarına dizi dizi, peş peşe. Grizu mu patlar...? Sel mi basar, korkuyu insan mı üretir, acı nasıl tükenir..? Kara elmas kimden can alır, kime can verir?

Bir vapura binip gitmediler Girit'e. Knossos'u görmediler, Atlantis'i sormadılar, Ayranoz'u, Assos'u, Murat Çayı'nı, Harran Ovası'nı, Pampaları, Muson yağmurlarını, Valparaiso'nun denize inen merdiven sokaklarını, dünyanın kuzeyini güneyini, Tibet'ini Lut'unu hiç ama hiçbir yerini görmediler

yan yana.

Sözcükler... Sözcükler dolandı, sözcükler resim oldu, sözcükler ses oldu. Sözcükler yaşam oldu dolandı, sözcüklerle sarmalandılar. Sözcüklerle yiğit oldular, sözcüklerle serseri, âşık, bilge, kâmil, devrimci, yürekli, korkak, pısırık...

Alanlarda insanlar vurulurken elele değildiler. Birlikte vurulup, birlikte tatmadılar ağır yaraların ılık uyuşukluğunu, sonra keskin acılarını...

Birlikte ölmediler hiç.

Ölüm aralarında kaldı,

Öylece...

Orta yerde...

Beğenen seçti aldı,

Tek bir sözcük etmeden.

FIRINCI ŞÜKRİYE

Kıvrılıp kalmışım seccadenin üstünde.

Vapur boşalırken aceleden içim içimi yemeye başladı. Son yıllarda kemik erimesinden incelen bacaklarımın ağır gövdemi tartacağını bilsem inan olsun yaşıma aldırmayıp iskele atılmasını beklemeden atlayacaktım kıyıya. Sana gelirken hareketleri ağırlaşmış Halise değildim; sevgisi, özlemi bahar gibi patlamış Halise yürüyordu içimde. Yine de caddeyi geçerken sırt ağrım yüzünden iki yana ırgalanmadan edemiyordum.

Evi kolay buldum. İyi tarif etmiş oğlun. Gelinin karşıladı beni merdiven başında. Ayağına çatal iş donu giymiş, kollarını hamarat hamarat sıvamış, başını tülbentle sıkmış. Beni saygılı bir sessizlikle buyur etti içeri.

Pencere dibindeki sert somyaya oturdum. Manzarası güzel! İskele, deniz ayağınızın altında. Baktıkça ferahlamışsındır. Gelin, mantomu, eşarbımı ses etmeden, hal hatır sormadan götürüp astı kapı dibindeki askıya, sonra gelip elimi öptü. Geri çekilirken yüzüne yakından baktım bi hoş oldu gözleri, dudaklarını titretmeye başladı. "Kusura bakma Halise Abla, sabah işi işte, dağınıklığı hemen toplarım," deyip sobanın arkasına gitti. Yere gazete kağıtları yaymış, üstüne tepeleme un dolu çinko bir leğen koymuş, sahana çiğ yumurtalar kırmış. Yanında da bir ibrik su. Hemen tanıdım ibri-

ği. Fırında elinin altında olurdu, pek severdin onu. Fabrika dokuması kilimin üstünde tek çöp yok. Masaya dört yanı işlemeli etamin bir örtü serilmiş, üstünde de renksiz naylon gerili. Sardunya saksısının yanındaki dantel örtülü küçük tabakta ters kapanmış bir su bardağı duruyor. Duvarlarda "Bismillah" yazılı camlatılmış levhalar ve yürek biçimli küçük çerçevelerde torunlarının çocukluk resimleri... Hiç görmedim onları. Kız on altı on yediyi, oğlan yirmiyi bulmuş olmalı. Sobanın teneke altlığı pırıl pırıl. Baktım, her şey derli toplu. Yine de her şey karmakarışık, her yer darmadağınık gibi bir huzursuzluk içindeyim. Niye böyle tedirginim?

"Telaş etme yavrum," dedim geline. "Sen kusura bakma, böyle sabah sabah geldim, yıllar sonra, haber etmeden. İşine bak sen, beni yabancı yerine koyma. Artık yalnız çıkamıyorum sokağa. Tansiyon işte... Haftalardır kafamdaydı. Bu sabah oğlum işine giderken takıldım yanına, vapura kadar o getirdi beni, akşamüzeri dönüşte uğrayıp alacak."

Niye böyle uzun uzun konuşuyordum, niye gözlerimi gelinden ayıramıyordum, o niye öyle seyirtip duruyordu daracık salonda, niye tülbentinin altından çıkan kırlaşmaya yüz tutmuş saçlarını sıvazlayıp duruyordu ikide bir, niye aşırı bir canlılık vardı üstünde, hayatın değerini birdenbire anlayıvermiş gibi istekli... Hem üstünden yük kalkmışçasına ferah, hem küfelerce yük altındaymış gibi ezik, utançlı... İçimde bir şeyler kıpraşıp duruyor; bir türlü kaynanan nerede demeye dilim varmıyor. Sonunda gelin oturdu çinko leğenin başına, tülbentini çözüp akmayan gözlerini silmeye başladı.

Anladıydım Şükriye Abla, fırıncı Şükriye'miz bizim! Senin yokluğun kapıdan girerken belliydi. Öldün demek! Bu hazırlıklar senin içindir. Mantı, börek yapan yok, ardından dağıtılmak için pişi hazırlıyor gelin. Kınamadım onu ablam. İnsan yüreğinin enginliğince sever ancak. Gözlerini yalandan silse de, eli ayağı tetik, canlı dirençli bir gelin. Sevmem gevşekleri, mızmızları.

"Bak kızım," dedim, "akşama zaman var, ben önce bir namaz kılayım, sonra sana yardım ederim. Şükriye Ablamın

son hizmetinde elim olsun."

Bu sefer sahiden ağlamaya başladı. Laflar hıçkırıkların arasında dağılıp gidiyor, ne dediğini anlayamıyorum.

"Topla kendini yavrum," dedim. "Çok ağlanırsa ölü rahatsız olur derler." Böyle dedim ya, lafımı hiç beğenmeyerek, işte öylesine, âdettir diye. Yalnız olsam asıl ben salıvereceğim kendimi. Yumuşak yumuşak seni nasıl sevdiysem öyle sevgim gibi ağlayacağım.

Demez olaydım. Gelin sesini iyice koyuverdi, iki yana sallana sallana, dizlerini döve döve ağlıyor.

"Ah Halise Abla, benim derdim bir değil ki... dur da deyivereyim dertlerimi, ah... deyip de bir boşaltayım içimi."

Sustum. Bekliyorum. Karı koca geçimsizliğidir, diyorum içimden. Son gelişlerinden birinde sen de anlattıydın. "O benim aslan oğlum var ya İstanbul'a geldikten sonra sümüklüböceğe döndü, elinin sanatı, gün günden kötülemekte, hiçbir şeyini çekip çeviremez oldu; evlerinin beti bereketi yok, bir sofra başında oturup ağız tadıyla yemek yemeyi bile beceremez oldular," dediydin. Anlattıklarının suçlusu kimdir anlaşılmıyordu. Gelin mi, oğlun mu, yoksa onların dışında birileri mi? Neyse... bunların hali senin anlattıklarından da betermiş Şükriye Abla. Gelinin dediğine göre iyice dağılmış yuvaları. Bir arada oturmaları birlik olmaları anlamına değilmiş. Kız şarkıcılığa heves edip belge almış okuldan. Oğlan kitapları fırlatıp bir köşeye hort zorta kalkışmış. Önce gençlik gereğidir sanmış anası, senin uyarılarına kulak asmamış. Hep arka çıkmış oğluna, babadan da senden de gizlemiş yapıp ettiklerini. Bakmış arkası gelmiyor, durum gün günden kötüye gidiyor. Eldeki avuçtaki para belli. Oğlan verilen harçlığın kat kat üstünde giyim edinmeye başlamış. Giyim kuşamla birlikte yeni yeni bir tuhaf laflar, sözler, çalımlar... Ev içinde önce kıza verdiği gözdağları sonraları anaya babaya uzanmaya başlamış. Anladığıma göre sen hesap dışıymışsın, köşeye atılan kitaplar gibi... Ardından geceleri eve gelmemeler başlamış, bizimkiler bilir, bizimkiler gösterir, bakın daha neler olacak, kökünü kazıyacağız bunların, sülalelerini silece-

ğiz bunların, demeler başlamış. Nereden bulunduğu bilinmeyen silahı yastık altına koyup uyumalar başlamış. Sonunda ayda alemde uğrar olmuş eve. Bir aydır da hiç ses seda yokmuş. Bu sabah biri haber getirmiş. "Akşama doğru eve gelecek, fazla oyalanmadan falanca yere gelsin," demiş. "Gelmezse kötü olur, hiç kimseye söylemeye kalkışmayın hepinizin sonu kötü olur, evi gözlüyoruz," demiş.

Dinledikçe yüreğim daraldı. Fukara gelin öyle çaresiz, öyle şaşkın... geldiğimde gördüğüm kadın değil sanki. Nasıl teselli edebilirdim onu, teselli bir yana, nasıl bir yol gösterebilirdim? Can alıcıları yetiştirenlere ilenmekten başka ne gelirdi elimden. Gelin azıcık yatışınca, "Hadi kızım," dedim, "madem gün böyle bir gündür, gevşemeye gelmez. Aklını başına devşir, tutsak olma korkuya."

İkimiz de kalktık ayağa, bir havlu getirdi, musluğun yerini gösterdi; "Seccadeyi yatak odasına yayıyorum" dedi. Aptes alıp girdim. Kuyu gibi, ışıksız, rutubetli bir yer. Hiç sevemedim bu apartman katlarını. Yaşayışımız, oturduğumuz kalktığımız yerler değişecekti elbet. Ama bunca hevesgösterip değiştirdiklerimiz böyle mi olmalıydı? Gelin kapıyı çekip çıktı, karyolanın önündeki çaputtan dokuma, ince yolluğun üzerine sermiş seccadeyi.

Namaz bir alışkanlık Şükriye Ablam, çocukluktan kalmış. Ömrüm boyunca aptesi namazı eksik etmedim desem yalan olur. Yıllarca kılmadım. Öyle çok işim vardı ki... Şimdilerde yeniden başladım. Artık işler beni bulmaz oldu, ben onları icat ediyorum. Allah affetsin, benimki bir garip namaz. Yaşlandın, ahret korkusudur, dersin belki. Değil. Bir düşünüyorum, her şey burada. Dünyamız da ahretimiz de burasıdır diyorum. Böyle diyorum ya, bir yerlerimde az da olsa kuşku, korku saklı kalmış. Oğlum gibi rahat değilim. Son yıllarda sanki o benim büyüğüm. Sabahları saçlarımı okşar, "Güvercin anam benim," diye öper, işe giderken. Saçlarım iyice aklandı da ak güvercinlere benzermişim o yüzden. Duyuyor musun, Şükriye Abla? Ben, o kumral şelale saçlı genç kız, bir zamanların üç çocuk anası Halise Hanımı, şimdi oğlumun

kızı oldum. Hoşlanıyorum bundan. Anasız büyümenin gediği kapanmıyor demek. Çok şeyler öğrendim oğlumdan, kızlarımdan, onların arkadaşlarından.

Asıl diyeceğim şuydu. Bu namazı senin için kılmak istedim. Seninle dertleşip helallaşmak için. Aptes alıp namaza durduğumda elim ayağım, üstüm başım daha tertipli düzenli geliyor bana. Düşüncelerim de öyle, kesintisiz harıl harıl akıyorlar kafamda. Aynı oğlumun geceleri çalışma masasındaki hali gibi oluyorum. Eskiden, kocam sağ, çocuklarım çocukken, işlerimin başından aşkın olduğu günlerde, yatakta, uyumadan önce düşünürdüm. Yaşlılıkta uykular da bir garip oluyor Şükriye Ablam, başım çocuklar gibi düşü düşüveriyor önüme. Akşam haberlerinin bitimini zor bekliyorum.

Hey benim Şükriye Ablam, daha neler diyeyim, hangi ucundan tutayım... Anadolu'da, kocamla ordan oraya tayin olup dolaşırken seni unuttuğum çok oldu. Ama her hatırlayışım gerçek bir gönül şenliğiydi. Sizin fırının ilk yakıldığı gün, anan Habibe Kadın'la senin yüzünüzü gören kimler varsa sizi andıkça ben gibi olmuşlardır hep. İçleri ısınmış, bayırları düzlüğe dönmüştür.

O zamanlar ben dokuz on yaşlarındaydım, sen on sekiz. Seferberlikti. Ananla sen bir tek ustanın yardımıyla yaptınızdı fırını. Kasabamızın en uzak mahallelerinde oturanlar bile yakın fırınlarını bırakıp size getirdilerdi hamur teknelerini, yanlarında da armağanlar... Kiminden kesme şeker kiminden göyneklik, kiminden tülbent. Bir hafta on gün içinde fırının ününü duymayan kalmadıydı.

Sık sık evden kaçar, seni seyretmeye gelirdim. Niye onca güzel görünürdün gözüme, bilemezdim. Çuvalların üstüne oturur, benden de iş isteyesin diye beklerdim. Ciciannem haber üstüne haber salardı hizmetçilerle: "Çabuk dönsün.. yemek vaktidir... akşam beyba'sına söylerim ha..." Vızgelirdi. Senin küle gömülmüş patateslerin evdeki bütün yemeklerden tatlıydı.

Fırının kızıllığında terden ışıldayan yüzün, beyba'mın geceleri okuduğu tarih kitaplarından, Urkuç Ninenin anlattığı

bütün masallardan daha çoğunu anlatırdı bana. Ya da dinlediklerimi senin yüzünde yeniden üretirdim. Bu fırın, bu alev ağızlı doymaz canavar, Urkuç Ninenin dilinden düşürmediği cehennemin küçük bir parçası mıydı, yoksa her istediğinde sofralar düzen dervişin tükenmez torbası mı? Sen, bir emirle alevlere türlü oyunlar oynatan peri miydin, yoksa ateşle terbiye edilip çilesi bir türlü dolmayan kurban mı?... Sen çalışan bir insandın Şükriye Ablam, büyüdükçe anladım bunu. Büyüdükçe anladım neden güzel olduğunu, neden güçlü olduğunu. Ömrüm boyunca da insanları en çok iş başında olduklarında sevdim.

Mahallenin zengin kadınları çekinirlerdi sizden, Cicia-nem de. Saklınız gizliniz yoktu ki... Kimseden bir beklediğiniz yoktu ki... Hele Habibe Kadın Teyzem. Pişman ederdi içinde fit taşıyanları. Dalına basanlara hazırdı lafı. "Neyimizi eksiltebilirsiniz bizim, bi somundan başka? Namusumuzu mu, onurumuzu mu? Hadi susmayın, a gıcılı yumurtalar, a yeraltı kayışları, cırt erikler, sulu gözlüler..." Bu dedikleri lafta kalmaz, kime söylediyse onun boynuna asılı sıfat olup, lakap olup kalırdı mahalle içinde. Zavallı Şekûre Hanım, boyanmayı bıraktıktan sonra bile atamadıydı üstünden "Gıcılı yumurta" sıfatını. O bağırdıkça yaşlı erkekler "lahavle" çekip tez tarafından savuşur giderlerdi. Arada bir de, belki yatıştırırız, belki sesini kısarız diye evlendirmeye kalkışırlardı Habibe Teyzemi. İlk kocasından dikbaşlılığı yüzünden boş düşen, ikincisini cephede yitiren Habibe Kadın, "Er değil mi, erisin de kurusun, er gibi er bulsam size sorar mıyım!" diye tersleniverirdi.

Sahi, siz hiç yorulmaz mıydınız, hiç uyumaz mıydınız Şükriye Abla? Sabaha karşı uyku aralıklarında Habibe Kadın'ın arnavuttaşlarına çarpan sopasının sesini duyardım. Bir yandan yürür bir yandan bekçiyle sohbet ederdi. O, sopasının tokmak ucunu taşlara vura vura geçtikten sonra el biçimli kapı tokmaklarının tak taklarını beklerdim. Seslerin sırası ezberimdeydi artık. Şimdi Astorların kapısını çalacak, ardından Çansızların. Sonra kısık sesle, güya konu komşuya duyurma-

dan pencere altlarından seslenip evin kadınını uyandıracak. Tatlı tatlı azarlayacak.

"Siz de kadın mısınız? Yazıklar olsun! Bu saatte uyunur mu? Koktunuz be koktunuz. Hadi Cevri gelin, kalkıver gülüm! Kalk da hamurun suyunu koy ocağa. Fırın yanalı bir saat oldu. Sıranı atlatırsan yarına kalırsın ha... demediydin anlamam ha..."

Bana sorarsan Esma gelini, Cevri gelini değil geceleri deliren Kapan Çayı'nı azarlardı Habibe Teyzem.

"Ne demeye ürkütürsün çocukları deli çay? Altın üstün bir akarsudur. Karlar yağmasın, kaynaklar çoğalmasın da göreyim senin deliliğini".

Bir de kasabanın yaslandığı koca dağı azarlardı. Sabaha çıkarken siyahtan mora, mordan eflatuna, pembeye geçip sihirbazlık yaptığı için.

Mahallemizin yokuşunu baştan aşağı yarıp geçen Kapan Çayı, gündüzleri uslu inekler gibi sağılıp giden o nazlı su, geceleri niye öyle delirirdi? Niye hışırtılı yılanlara dönerdi de gümbürtüsü kulaklarımda uğuldardı? Niye zehir ederdi uykularımı? Niye oluk oluk kan olurdu? Niye hep alevlerle boğuşurdu?

Korkardım Şükriye Ablam. Bu azgın su sizin fırını toptan söndürecek diye korkardım. Fırın söner de sen ekmek pişiremezsin diye korkardım. Askerler aç kalacak diye korkardım.

Habibe Teyzemin sesi günışığının müjdecisiydi. Gecenin bilinmezliğini yok eder, bilinenin billur sadeliğini taşırdı çocuk yataklarına. İnsanların beraberliğini, içiçeliğini sezdirir, yalnızlıklar tuz buz olur dağılır giderdi. Cama koşar gözlerimle görmek isterdim onu. Görüp bir kez daha inanmak isterdim varlığına. Anasızlığımı sesiyle doyurandı o. Beni, dağla taşla barıştırandı o.

Yaşlanmış kapılar gıcırtıyla açılır, Habibe Kadın sırtında bir yük çalı ya da omuzunda bir tekneyle çıkardı dışarı. Pencereyi açıp seslenirdim. "Yardım ister misin?" Hemen terslenirdi. "Git gız. Git hadi. Git de yat. Uyumayan

çocuklar bodur kalırlar karışmam bak. Sabahın köründe vırt zırt pencerelere çıktığını beyba'na söyleyiveririm ha..."

Öğlen vaktini bekler, gizlice düşerdim peşine. Pişirdiğiniz her tekneden para yerine hak olarak aldığınız somunları biriktirip pazara inerdi. Alıcısı birkaç memurla, evde unları olmayan yoksullardı. Yağlı ketelerle, haşhaşlı lokmaları indirmezdi pazara. Katığı kendinden ekmektir diye askerlere saklardınız onları. Postalları parça parçaydı askerlerin. Sık sık değişirdi yüzleri, yorgun yüzleri... "Afyon'a doğru gidiyorlar" derdiniz. Urkuç Nineden duyduğum bütün duaları sıralardım. Ölmesinler... ölmesinler... deli Çay kan akmasın geceleri...

Dizlerim uyuştu Şükriye Ablam. Uzun zaman dizüstü oturmak yaşlılığa göre değil. Namazda selam verilir, değil mi? İki yana, meleklere? Benim selamım sizedir. Anana ve sana. Ve genç ömrünü cephede bırakanlara.

Habibe Kadın'ın tokmaklı sopasıyla kapıları vurup herkesi ayaklandırdığı, "Komşular, ölü müsünüz kalkın komşular, müjdem var müjdeemm... düşman Afyon'dan sürülmüş," diye ortalığı yıktığı sabahın üstünden yıllar geçmişti. Sen Ilgın'a gelin gidip kucağında nur topu bir oğlanla geri döneli çok olmuştu. Oyuna getirilmiştin Ablam. Habibe Kadın'ın onca aklı, cerbezesi yetmediydi seni esirgemeye. İki göz evinizde iki kadın bir çocuk oldunuzdu. Bir de inek. Adı Sulhiye. Sabahları, Sulhiye'yi evden erkek uğurlar gibi katardınız sürüye. Akşamları, Sulh'üm dönmüş, memeleri dolmuş diye kapılara koşup sevinçle karşılardınız.

Mahallede adınız "Kaçık karılar"a çıktıydı. Barışın değerini bedelini ödeyen biliyor Ablam. Kurtuluşun sevincini hepimiz yaşadık da koruyup kollamasını bilemedik işte. Ne diyeyim şimdi bu senin şaşkın torununa? Ne diyeyim suratlarını gizleyip bu çocukların arkasına sinen dehşet tohumlarına? Ne diyeyim senin ardından dağıtılacak pişiyi hazırlayan kır saçlı, acılı geline? Bir kenara da oğlununkini hazırla, bir de onun kurbanlarına... böyle mi diyeyim? Can dayanır mı buna? Koca ülke baştan başa ölüler evi ablam. Nutuklar, camiler, tabutlar... Ya yürekler? Ya beyinler?

Senin ölümün yalnız koymadı beni Fırıncı Şükriyem. Kocamınki bile dayanılır acıydı. Yaşıtlarımın çoğu gitti, kavuştu toprağına. Küsüp çekilmedim kabuğuma. Ölüm yerli yerince, yolu yordamınca gelen, beklediğimiz bir konuktu. Beni kimsiz kimsesiz koyan, beni kendi toprağımda, kendi evimde yabancıya döndüren, acemi öksüzlere çeviren ölümler, adını bile duyup bilmediğim gençlerin ölümüdür.

Hava kararıyor Şükriye Ablam. Kıvrılıp kalmışım seccadenin üstünde. Buz kesmiş her yanım. Gelinin tıkırtıları geliyor dışarıdan. Kusura bakma Ablam, pişine el değdiremedim. Hemen çıkacağım dışarı. Sokaklara atacağım kendimi. Duramam burda, duramam artık. Torununun gelme vaktidir. Görmek istemiyorum yüzünü. Ya elimi öpmeye kalkarsa, ya yüzünde senin yüzünden, bakışında senin bakışından izler görürsem. İşte buna dayanamam Şükriye Ablam. Bunu kaldıramam.

ZAMAN ARALIĞINDA

Bana ZAMAN'dan söz etme. Onu dilim dilim bölüp, her bir parçayı ayrı ayrı ezberleyen düzenli, işbilir, akıllı insanlardan değilim.

Hani sen, Mohenjo-Daro'da kalın duvarların gölgelediği serinleyememiş ıssız sokaklarda dolaşıyordun ya... aklın fikrin yıldız hesaplarındaydı hep. Gülümseyerek okşuyordun ağır bedeninden aşağıya sarkan kemerin keten dokumasını, arada bir kafandaki çetin düşüncelere çatıyordun kaşlarını ve kemerin ipek püsküllerini avuçluyordun güç ararcasına... sonra ipeğin parmaklarının arasından akışını izliyordun ya, düşüncen püsküllerin su gibi akışkanlığıyla yıldızlar arasında gidip geliyordu hani... işte tam o sırada ben seni gözlüyordum. Burnunun iki yanı gözlerinin altına doğru ışıldıyordu, buharlaşırcasına terliyordun. Aldın kuşağın uçlarını bastırdın ya terin üstüne... o kuşağı ben dokumuştum. Bilemezsin çok usta bir dokumacıydım ben. Senin hesapların nasıl inceyse benim dokumam da öylesine ince ve kayıcıydı.

Mohenjo-Daro'da neler yaptın, nasıl yaşadın bilmiyorum gerisini. Beni ilgilendiren yıldızların gizini araştırıyor olmandı.

Hani, Ninova'da tablet arşivinden ayrılmaz olmuştun... sana özel izin verilmişti, istediklerini alıp evine götürebiliyor-

dun. Daracık odan tavana dek tabletle dolmuştu. Hücrede gibi yaşıyordun, günde sekiz saat mi, yirmi beş saat mi, durmadan okuyordun, yalnız acıkınca ve susayınca çıkıyordun ya hücrenden... işte, o tabletlerin çamurunu ben yoğurmuştum. Nasıl da etkileniyordun... çamuru yoğuran ellerimin tablette kalan izleriyle yokluyordum gözyaşlarını. Ilık ve içtendiler.

"Yürekleri parçalayan çığlığına
Karşılık yok ki.
Boşlukta yitip giden bir yankı,
Ben nasıl cevap veririm?
Yerden yükseliyor otlar,
Ben ot değilim,
Koşup gidemem onun çığlığına
Sular fışkırıyor çevresinde,
Ben su değilim,
Yetişemem onun gözyaşlarına,
Ben, dizboyu yükselen otlardan
Değilim ölü toprakta."

İnanacak bir şey arıyordun, tanrılara yoktu inancın, yasalara yoktu inancın. Bilgiyle varmak istiyordun inanca. Tutku içindeydin. Yüzün incelmiş ve sararmış, bal gözlerinin altı çökmüştü. Ama içleri... En harlı ocaklardan daha yalımlıydı. Seni gören tutkuyu görmüş olurdu, sana dokunan tutkuya dokunmuş olurdu. Bilmek... bilmek... daha da bilmek. Tablet yığınları eridikçe büyüyordu gözlerinin alevi.

Hani varlıklı bir sevgilin vardı... Bir evin bir kızı, el bebek gül bebek, nazlı bir dilber. Kahroluyordu zavallı. Sevdasının doruğunda günlerce unutulmuş kalıyordu. Arada bir görebilirse seni, yakarmadan edemiyordu:

"Ne olur, sen de herkes gibi ol, şu kentte yaşayan öteki insanlar gibi. Bunca başkalık nedir? Yaşamalıyız, çoluk çocuk içinde, eş dost arasında yaşamalıyız. Herkes gibi."

Anlardın dediklerini. Anlamak yetmezdi ki. Sevgilin, sevgiyle birlikte öfke besler, öfke büyütürdü yüreğinde:

"Nedir bu benim şansım... babamın kapısında kaç

delikanlı bekleşir, babam bana, he dedirtebilsin diye. Bilirler babama düşkünlüğümü. Fazla diretemem onun karşısında. Ben seni gözlerindeki yangından da beter yakacağım. Yarın ilk isteyene varacağım. Nedir bu yoksul yaşam; neden, olur demezsin babamın tekliflerine. Tek kızını bu daracık hücreye kapamaya hangi baba yüreği razı gelir?.. Hadi, olur de de bitsin bu çeki. Babamın serveti hepimize yeter."

Sevdiğinin gül yüzü eritirdi direnme gücünü. "Dur hele, yarın olsun" diye savınca onu başından ve yeniden dalınca tabletlerin dünyasına, ne onun yay kaşları, duru teni, ne babası, ne de onu başkalarına kaptırma korkusu kalırdı içinde. Daha önce yaratılıp çiviyazısında sonsuzlaştırılan güzellikler ve geleceğin ipuçları öylesine döndürürdü ki başını, sen, sen olmaktan çıkıp yazılanların kendisi olurdun. Tabletteki el izlerimle okşardım seni. Sen benim yoldaşım, gönüldeşimdin. Göremezdin beni.

Hani sen, büyük kentlerin meyhanelerinde, kahvehanelerinde ve kerhanelerinde dolaşıyordun... tam bir serseri, kendin gibi üç ademle birlikte. Bir gün, bir kerhanede kostak bir kadınla karşılaştın. Kadın, öylece akıp geçen günlerinden yakınıyor bir yandan da yakınmayı yediremeyip kendine, alaya alıyordu olup biteni. "Bir gün" diye başlıyordu hep söze. "Bir gün bir adam geldi, pis bıyıklının biri. Bastırdı parayı fazlasıyla. Biz de görüyoruz işini. Bir de baktım adam mememe el atmaz mı? O el atar da benim tepem atmaz mı? Heyyytt aslanım, dedim, bana bak, hususi taraflara parayla el atılamaz... O böyle deyince sen koca bir şaplak attın ya kadının ensesine... işte ben o dostluktaydım. Tam yakalarken kaçırıyordun beni.

Kostak kadın bir başka müşteriyi anlatıyordu sana: "Bir kılkuyruk var —müşterinin iyisi kötüsü olmaz, onu da kabulleniriz— iyi para bırakır, para iyi de adamın çekemediğim bir tarafı var. Kibarlık budalası. Tam işini görürken, biraz gülümse diye tutturur. Herif kendini fotoğrafçıda sanıyor. Gülümseyecekmişim! Bana bak dedim, al paranı, çek arabanı. Gülümseyen karı görmek istiyorsan, tut karını götür bir

fotoğrafçıya da aile boyu resim çektirin."

Kollarınız birbirinizin omuzunda yalpalayarak iniyordunuz dar merdivenleri. Her basamakta durup "gülümsemekmiş" diyerek kahkahalar atıyordunuz. Öbür kızlar özlemle bakıyorlardı size, dünyanın en eski ve en yaralayıcı ticaretini dostluğa dönüştüren iki cana, birbirine hesapsız omuz veren iki sarhoşa... Kimileri de deli ya da sapık sanıyordu sizi; kuşkuyla gözlüyorlardı. Kuşkulu bakışlara da kahkaha atıyordunuz. İşte ben, bütün pislikleri, kuşkuyu, aşağılamayı pürüzsüz bir sevince dönüştüren o kahkahalardaydım. Duyamazdın beni.

Hani bir gün yağmur yağıyordu. Yaşlıydın artık, durmuş oturmuş. Bir kadın geldi, "konuşmak istiyorum seninle" dedi. "Olur" dedin. Kadın telaşlıydı, "Hemen" dedi. "Peki" dedin, "neyse derdin konuşalım". Sen yol gösteren, akıl danışılandın. Kadın dertliydi. Yatıştırdın. "Bekle beni" dedin, "acıktım, doyurunca karnımı gelirim". Kadın, "burada olmaz" dedi. "Nerede istersen" dedin ve gittin karnını doyurmaya. Gittin ve unuttun kadını, unutmak istedin unutamadın. Unuttun, yine geldi aklına. Unuttun, hiç çıkmadı aklından. Neydi derdi?.. Yorgundun, kimseye akıl verecek durumda değildin. Kaç gün sürdü o yemek bilmiyorum. Döndüğünde kadın seni bekliyordu; telaş içinde bekliyordu. Onu görünce dalga dalga renkler uçuştu yüzünde. Kanın delikanlı gibi dolaştı. Yorgundun. İsteksizdin sorular peşinde koşmaya, insan yüzleriyle uğraşmaya... Ama kadın ısrarlıydı. Bırakıverdin kendini... Yağmur altında yürüdünüz, bin türlü yapıya girdiniz çıktınız, yine yürüdünüz hep yürüdünüz... "Belki diyeceğini unutmuştur, belki vazgeçmiştir" diye umuyordun. Ne gezer? Kadın kararsızdı ama tutkulu. Nasıl olursa olsun anlatıp rahatlayacaktı, amacı yalnızca buydu. Anlayabilecek, anlayıp yol gösterebilecek birine anlatmak. Suskunluğu bırakıp "peki" dedin, "dinliyorum seni". Kadın güldü. Korkunçtu gülüşü. Onca rezaletin tanığı sen, iliklerine dek üşüdün. Bedeninin içinde nokta oluncaya dek büzüldün ve saklandın. "Yok bir şey" dedi kadın. "istersen çok kız,

istersen her şeye ve herkese küs. Ben sana bir rüya anlatacaktım." Ve başladı anlatmaya. Anlattıkça güzelleşti, güzellikten öte ışıklandı. Sen de öyleydin. İşte, ben o rüyadaydım. Dinledin rüyayı, dinledin ve anladın. Sonuna dek gördün. Ve o rüyayı tatmak sonun oldu, yangının oldu, felaketin oldu. Bir rüyada eriyip yok oldun. Rüyalarda çoğaldın.

Ninovaya mı gitsem, Mohenjo-Daro'ya mı?... Terkedilmiş medreselerde, manastırlarda mı dolaşsam? Büyük kentlerin fabrikalarına, yürüyüşlerine mi katılsam, delikanlı öfkelerinde, ozanların ilk deyişlerinde mi yoklasam, bulut kıyılarını, dere akışlarını mı gözlesem?...

Ben zamanı bilmem ki, seni hangi zaman aralığında arasam?...

Öykünün içindeki dizeler bir Sûmer şiirinden alınmıştır.
Dilimize kazandıran: Talat Sait Halman

NEREYE

Yusuf sabahın ilk ışıklarıyla açtı gözlerini. Bir an nerede olduğunu çıkaramadı, sonra yüksek tavanlı odanın üç duvarını çepeçevre dolanan sahanlığı ve oymalı lambalığı gördü. Yuvadaydı... Bütün çocukluğunun ve ilkgençlik yazlarının geçtiği yuvada. Kendi evinde tanımadığı bir yerde yatmış gibi uyanmak, tahta tavanın baklava dilimleriyle bezeli desenini en ince ayrıntılarıyla bir kez daha görmek... Pencerelerdeki küçük porselen tokmaklara uzanan çocukluk elleri ve çocukluğunun pırpırlarını yeniden duymak... Sayısız ucu olan duygular esintiler...

Fırladı yataktan, karısının yanındaki pencereyi açtı. Ödemiş Dağlarının oradan mavi-mor ışık yumakları, kuş cıvıltıları ve taptaze bir hava aktı odaya. Aytaç da açtı gözlerini, gülümsedi kocasına. Ancak tatil başlangıçlarında olabilecek türden mutlu dingin bir gülümseme. Saat zillerinden, sıkışık otobüslerden, işe yetişme kaygılarından, hesap makinelerinden uzak bir günün başlangıcı.

—İyi uyudun mu? dedi Yusuf.

—Evet, dedi Aytaç. Bir garip buldu kocasını, konuk ağırlıyor gibiydi.

—Dur pencereyi örteyim, üşüteceksin.

—Örtme, çok güzel. Odanın ortasına dalan koca bir dağ örtülür mü hiç?

—Oooo... daha neler göreceksin. Hadi biraz daha uyu istersen. Çok erken.

—Ayıp olmaz mı? Bak tıkırtılar geliyor, kalkmışlar annenle baban.

—Onlar her zaman erken kalkar. Ben iniyorum, sen yat.

Akşamüzeri inmişlerdi otobüsten. Anne, sokak kapısında karşılamıştı onları. Oğlunu koklayarak öperken burnu, gözleri ve kaşlarının arası kızarıvermişti. Tülbentinin ucuyla silinip geline sarılmış; "Nerelerde kaldınız, çok özledim," demişti. Baba, kapıya çıkmamıştı. Başında rengi atmış fötr bir şapka, ağzında çarpık bir gülümseyiş öylece bakıyordu çiçekli içavludan sokak kapısına. Gidip elini öptüler, o da kucakladı. Duygusal yükün en yoğun olduğu sahne atlatılmıştı. Kendi ailesindeki karşılaşmalarda bol gözyaşı ve bol kahkahaya alışık olan Aytaç bu sessiz karşılaşmada yanlış davranışlarda bulunacakmış, yanlış sözler söyleyecekmiş gibi telaşa kapılmış ve elini yüzünü nerede yıkayabileceğini sorarak uzaklaşmıştı aralarından. Yeniden bahçeye döndüğünde, baba oğul çardak altındaki peykede oturmuş utangaç gülümsemelerle tutuk tutuk sohbet ediyorlardı. Yeni birisi katılmıştı aralarına. Öbür gelinler aynı çevrenin insanlarıydı, bu yenisi ailenin uzaklarla kurduğu ilk bağdı. Her şeyiyle yeniydi. Çalışıyordu.

Bu ilk gidişten sonra Yusuf'la Aytaç hemen hemen her yaz döndüler aileye. Babaocağına dönme geleneği aksatılmadan sürdürülsün istiyorlardı. Açık seçik bir nedeni yoktu bu isteğin. Bir çeşit güven duygusu, kök salma, salınmış köklere tutunma isteğiydi belki.

Kasabanın girişindeki karayolları levhasında "Nüfusu Dört Bin" yazısını okumuştu Aytaç. Yıllar geçiyor ve doğum oranında başı çeken ülkelerden biri olan Türkiye'nin nice kasabasında olduğu gibi yıldan yıla azalıyordu nüfus. Ağır ağır yaşlılık uykusuna dalıyordu kasaba. Baharda, portakal çiçekleri ve kabarmış toprak kokusundan, kışın portakal mandalina turunç kokularından baygın düşüyordu. Bahçelerin yeşilini koyultan yağmurlarda apaklaşmış arnavut kaldırımlarına çok

az insan ayağı değiyordu. Yazlarıysa incir kokuları ve arı vızıltıları içinde eriyip buharlaşıyordu. İzmir'den güneye inen anakarayolu boyunca görmeden geçebilirdiniz kasabayı. Portakal bahçeleri arasında kayıptı.

Yusuf nişanlılıklarında anlatıp durmuştu ilçesinin güzelliğini, insanlarının içtenliğini. "Bizim İrim büyük bir aile gibidir," derdi. "Her ev biraz kendi evimizdir." Yine de yaz tatillerinin tümünü orada geçirmez, yakındaki büyük ilçede oturan teyzesinin yanına giderdi.

Aytaç, ilk sabah ve daha sonraki gidişlerin bütün ilk sabahlarında hoşgeldine gelen yaşlı akrabaların, komşuların ellerini öptü. Daha onlar uyanmadan gelir kaynanasıyla sabah kahvesi içerlerdi. Sert sessizleri kullanma gereği duymaz tembel ve sevecen bir dille hal hatır sorarlardı. Kalkarken; "siz kahvaltınızı yapın, daha sonra yine geliriz," der, mevsimine göre boşalmış portakal incir selelerini, süt taslarını ve damalı büyük başörtülerini alıp çıkarlardı. Anne, bu erkenci konuklara keşke biraz daha geç gelseydiniz, çok yorgunlar, az daha dinlenselerdi gibilerinden davranır, bir yandan da gelmeyenlerin hal hatırını sorarak onlar niye yok demeye getirirdi. Yoksa hatırını saymıyorlar mıydı?...

Bir yıllık durağanlıktan sonra renkli, canlı günler yaşanırdı evde. İlçedeki bütün evlerde yaşanırdı bu büyülü günler. Büyük kentlere okumaya gitmiş ya da oralarda iş tutmuş oğullar damatlar gelinler, Almanya'ya işçiliğe gitmiş oğullar, damatlar geldiğinde sırayla bütün evler silkinirdi yaşlılık uykularından. Ailelerin dağılmadığı eski günlerdeki gibi büyük sofralar kurulur, analar oğullarının sevdiği paşabörek-lerini, kedirgen kavurmalarını yaparlar, döşekleri kabartır temiz çarşaflar sererlerdi. Gelenlerse valizlerini açar "Size layık değil ama" larla, "Gönül daha neler istiyor" larla armağanlarını çıkarırlar, bardaklar,sürahiler, elektrikli araçlar büfelere dizilir sıkışıklıktan aile bireylerinin fotoğrafları görünmez olurdu. İlk iki üç günün biraz yabansı konukluk havasından sonra karşılıklı dert dökmeler başlardı. Akan çatılar, aktarılacak kiremitler, yıkılan bahçe duvarları, Devlet

dairelerinde, bankalarda izlenmesi gereken işler, doldurulacak beyannameler ve bir yığın ıvır zıvır, yıl boyu kayıp olan oğullardan beklenirdi. Köylerden gelip bahçe işlerini yürüten ortakçılardan yakınılır ama onlardan biri geliverdi mi güler yüz gösterilir, sofraya buyur edilirdi. Oğullar gidiciydi. Yağışlı mevsimler boyunca yaşlıların çarşı pazar işleri, kentle ilişkileri ortakçıların eline bakacaktı. Babaocağına sığınma özlemleriyle gelenlerse çoğu kez kendilerinden beklenenleri unutmuş olduklarından sıkıntıyla dinlerlerdi anlatılanları. Bir yandan beklenenleri verememekten duyulan eziklik öte yandan dinlenme umutlarının hayal olduğunu görmenin huzursuzluğu içinde bir şeyler yapmaya çabalar, kendilerini ezen duygulardan bir an önce kurtulmaya bakarlardı. Onların da anlatacak dertleri vardı. El memleketindeki horlanmalar, büyük kentlerdeki gürültülü yaşam, ev kiraları, yükselen fiyatlar, evlerde yalnız bırakılan çocuklar, zamansızlık... Kimileri sözü yarıda bırakıp susuverirdi. Toprağın, otların böceklerin yaşam sesinin, insan sesine baskın çıktığı bu eski bahçelerde kentlerdeki yaşamı anlatabilmek öylesine olanaksızdı ki, söylenen herşey anlamsızlaşır, kaçamak arıyor, atlatmak istiyor gibi kuşkular doğurabilirdi ancak... Tatil bitimlerinde kalanlar da gidenler de eksiklik duyarlardı. Olanlar umulanlara denk düşmezdi hiçbir zaman. Almanya'dan gelenler, oralarda doğurdukları, doğurup bakamadıkları iki dil arasına sıkışmış çocukları renkli, sentetik giysileri ve plastik oyuncaklarıyla bırakıp giderlerdi yaşlanmış analara, halalara teyzelere.

İlçedeki evler her yıl biraz daha yıpranır, onarılamaz olup elden çıkarken, yakındaki il merkezinde kaloriferli, küçük mutfaklı sefartası blok apartmanlar yükseliyor, kıyı şeridi büyük bir hızla beton yığınına dönüşüyor, siteler ve sonu "kent"le biten yeni kasabalar oluşuyordu.

Yusuf'la Aytaç yüzü bir türlü renklenemeyen oğullarıyla birlikte gittikleri beşinci ya da altıncı yazda babayı gömdüler.

O kış gidip gelenlerden Pembe Kadın Teyze'nin ve Hüseyin Dayı'nın ölüm haberini almışlardı. Sıra kendi

ocaklarına geliyordu. Yusuf bazı geceler uykusunun en derin yerinde sıçrayarak uyanır ve sigara üstüne sigara içer olmuştu. Gündelik yaşamın tekdüze ve "Ne yapıyorum?" demeye fırsat tanımayan akışı içinde unutup gittiği ya da hiç düşünmediği yığınla konu, gece uyanışlarında her yönden saldırıya geçiyordu. Sanki babası dürtüp uyandırıyordu onu. Sevgilerle suçluluk duygularıyla yumaklanmış ilk saldırılar ondan geliyordu. Gündüzleri, çalıştığı kurumda, yollarda, alışverişte yetişkin biri, sofrada baba, koca olarak yerini alan Yusuf, bu gece uyanışlarında paramparça buluyordu kendini. Bütün yaşlarının ve bütün ilişkilerinin Yusuf'u, kıvıldanmaya başlıyordu sigara dumanında. Önce, daha geçen yıl doktora götürdüğü, doktorun karşısında acemileşip sıkılarak kendini şaşkına çeviren babayı susturmaya çalışıyor, kıvıltının aileye uzanan ucunu yok etmeye çabalıyordu.

O yaz, baba çiçekli içavluya çıkamadı onları karşılamak için. Pencere önündeki sedirde yatıyordu. Her zamanki çarpık gülümseyişi bir dirhem et kalmamış yüzünde ürkütücü bir sırıtış olarak takılıp kalmıştı. Geçen yıllarda, başından eksik etmediği fötr şapka ile ağaçlara tırmanan, çıkmalı pencerede pusu kurup portakalları delik deşik eden kargaları çifteyle avlayan adam, bu kez yatıyor olmaktan utanmış gibi uzattı elini, öpsünler diye. Anne daha gözü yaşlı ve gergin aynı sözlerle karşıladı: "Nerelerde kaldınız? Babanız günlerdir sizi bekliyor." Ve üç gün içinde öldü baba! Gelen doktor, sayılan hastalıklara aldırmadı; "Yaşlılıktan" raporu verdi. En yakın kentte oturan tüccar abiler, komşu ilçedeki sarraf enişte, gelinler, torunlar toplanıp geldiler. Baba, torunların ve komşu çocuklarının gördüklerini olduğu gibi kavrayamayıp ölümün büyüsünü katmerlendiren bakışları altında bahçenin uzak bir köşesinde yıkandı. Uzun aramalardan sonra bulunan defne dallarıyla süslenmiş bir tabuta kondu ve ilçenin çıkışındaki mezarlığa götürüldü. Ev günlerce başsağlığına gelen uzak yakın akraba, eş dost, tanışla dolup dolup boşaldı. Komşulardan tepsi tepsi yemek geldi, kazanlarla helva, pilav pişti. Sayısız sofra kurulup kaldırıldı. Konukların gereğince ağırlanması

için böyle günlerin uzmanı Molla Şerife her zamanki ücretinden daha yüksek bir ücretle tutuldu. Bir insanın cenaze töreninden çok bir dönemin kapatılış töreni yapılıyor gibiydi. Bu evde yaşanan bütün törenlerin nişanların, sünnetlerin, doğum ve ölüm törenlerinin sonuncusu olacaktı baba için yapılanlar. Evdeki yaşamın bir daha canlanmamak üzere sönüşü, son noktanın konuşu mevlidlerle, ziyafetlerle belgeleniyordu.

Otuz beş kırk yıllık eşini yitiren anne derin bir sarsıntı geçirdi. Biliyordu kocasının öleceğini; gecelerce soluğunu dinlemişti. Biliyordu ama bilmek başkaydı, yaşamak başka... İlk iki üç gün dipten doruğa sarsılmış olmanın bütün belirtileriyle oturdu köşede, içine dönük sessiz sessiz ağladı. Sonra her yeni gelenle bir kez daha, bir kez daha ağlamaktan ağlayışı toplumsal bir göreve bir role dönüştü. Önceleri kocasıyla ilgili öykücükler anlatırken özleminin sevgisinin alazı çocuklarını hatta torunlarını kavrayıp yakıyor, çevresini de kendisiyle birlikte dağlıyordu. Sonra sakızlanıp sünmeye başladı. Artık, "Şimdi ben ne yapacağım, ben ne olacağım?" demeye başlamıştı.

Yusuf, evin erkeklerinden biri olarak tüccar abilerin ve sarraf eniştenin yanında yerini aldı o günlerde. Eğretiydi yeri. Yaşananlara katılmaktan çok gözlemci olarak bulunuyor gibiydi. Gözleri annesinin üstündeydi hep. Anne çırpınıp duruyor, çevresini saranlara, "Hiçbir yerlere gitmem, kızım da oğullarım da yerlerinde sağolsunlar, evimi dağıtmam," diyordu. Böyle bir konuyu açıp başlatan yoktu oysa. Çırpınmaların altında yatan "Yavrularım, beni yalnız bırakmayın, ya yanıma gelin, ya yanınıza alın," dileklerini bütün çocuklar anlıyor, ama o sıra konuşulması yersiz kaçacağından anlamazlıktan geliyorlardı. Sonunda herkes döndü kendi evine. "Seni sık sık ararız", "Bi ihtiyacın olursa söyle İbrahim'e hemen telefon açsın", "Ben Salih'i tembihledim her gün uğrayıp alışverişini yapacak" yollu yarayı derinleştiren söz vermelerle, yaşlı anayı tahtaları iyice gıcırdayan, gün boyu ısınıp geceleri soğudukça bütün dolap kapakları çatırdayan evde yalnız bırakıp gittiler.

Ölen baba da olsa işler durmuyor, çark dönüyordu. Bir hafta on gündür buradaydılar. Ancak toparlarlardı ertelenen işleri. Kıyıdaki Site Yönetim Kurulu toplantısını da kaçırmışlardı. Hem anneleri büsbütün yalnız sayılmazdı. Molla Şerife yatmadan yatmaya gelecekti. Gündüzleri kendi evine dönmek zorunda olduğunu söylemişti. Onun da kendine göre işleri vardı. Daha önceden ısmarlanıp sıraya girmiş hatim duaları, çekilecek tesbihler... Molla Şerife ağzında fısır fısır bismillahlar, sübhanekelerle evin içinde kedi kayganlığında dolaşmaya başladığında, anne, onun fısırtılarından çok kendi içini ve bahçedeki kıpırtıları dinler olmuştu.

Aytaç'la Yusuf babanın ölümünü izleyen günlerde çok az konuştular. Benzer düşünceler geçiyordu kafalarından. Olup biteni benzer biçimde algılıyor, annenin yalnızlığı karşısında aynı üzüntüyü ve aynı çaresizliği duyuyorlardı. İkisi de isterdi anneyi alıp götürmeyi. Ne var ki evinden, anılarından, komşularından çiçeklerinden koparıp götürecekleri yaşlı kadına sunabilecekleri yaşam dört duvar arasına kapanmaktan öte değildi ve bunu insafsız bulmuyorlardı. Yuva dağılmıştı. Yusuf'un duygusal bağlarla — pek fazla kurcalayıp irdelemediği bağlarla — koşup geldiği, Aytaç'ı da öyle koşullandırdığı yuva dağılıvermişti işte. Ortalıkta kalan, nasıl yaşayacağını kestiremeyen, yalnızlıktan korkan yaşlı bir kadının sorunlarıydı.

O yazın ardından gelen ilk bayramda bütün çocuklar analarının dul olarak geçireceği ilk bayramdır diye toplanıp geldiler. Büyük oğul kurbanı orada kesti, gelinler ananın konuklarını ağırladılar. Daha sonraki bayramlarda birer ikişer eksilmeye başladılar ya da sıraya koydular.

Yusuf yaz tatili için mektup yazdı: "Anneciğim iznimiz çok kısa ve biz çok yorgunuz, çocuğun da denize girmesi gerekiyor, abimin yazlık evinde buluşalım."

Yazlık ev, herkesin bir başkasının yaşamını ayrıntılarıyla izlediği, çok katlı bloklardan oluşan sitenin üç odalı dairelerinden biriydi. Hamam gibi seslerin sürekli yankılandığı yapılarda küçücük balkonlar denizi görsün diye özen gösterilmişti.

Sabah kahvaltıları balkonlarda yapılıyor, ikindi çayları balkonlarda içiliyor, rakı sofraları balkonlarda kuruluyordu. Sabahları, denizin o gün dalgalı mı, yoksa düz mü olacağı konuşuluyor ve erkekler kentin yolunu tutmak için arabalarına. kadınlar zeytinyağlı bol kırmızılı yemekler yapmak için mutfaklara koşuyorlardı. Bütün evlerde aynı zevki yansıtan koltuk kanepe takımları, mutfak raflarında pötikare örtüler ve kapılarda tığla örülmüş orlon paspaslar vardı. Yemek hazır olduktan sonra bir görev düzeni içinde denize gidilir, suya şöyle bir dalıp çıktıktan sonra ayaklar kuma gömülür, her gün yinelenmekten suyu çıkmış konular konuşulurdu. Kaynana gelin ilişkileri, televizyon reklamlarında adı geçen şampuan, bisküvi, çamaşır makinesi, buzdolabı türleri, kek ve pasta reçeteleri. Ardından böbürlenmeler... Kışlık evde bırakılan büyük buzdolapları, kocaların alışverişteki ölçüsüzlükleri, bu yüzden bozulup atıldığından yakınılıyormuş gibi söz edilen meyveler, sebzeler, birikim yüzünden giyilemeyen elbiseler vb...

Öğle yemeklerinden sonra uyuşmuş beyinler lagarlaşmış gövdeler denizanaları gibi serilir kalırdı ikindilere dek. Akşama doğru rujlar, boyalar, askılı askısız, uzun kısa, renk renk şile bezleri balkonlara ve sitenin bütün balkonlarından görülen avuçiçi büyüklüğündeki gezinti alanına dökülürdü. Balkonlara dökülenler çayla kurabiyelerini yerlerken sabah kum üstünde bıraktıkları söyleşiyi sizli bizli törensel hal hatır sormalarla başlatır ve karşı balkonlarda oturanların, küçücük alanda salınanların dedikodusunu yaparak sürdürürlerdi. Konken oynayan gruplar erkeksi tavırlarla sigara dumanları ve şuh kahkahalar salarlardı pencerelerden dışarı. Gözetleniyor olmak, haklarında konuşuluyor olmak sinirlerine dokunsa da bir çeşit üstünlük duygusu verirdi onlara.

Akşamları kentten dönen erkekler kısa pantalonlarının altına giydikleri mayolarıyla deniz kıyısına iner, günlük satışlardan, günlük politikadan söz eder ve suya dalarlardı. Çıktıktan sonra "harika" denmesi zorunluydu. Birlikte girdikleri suyun güzelliğini aynı sözcüklerle anlata anlata kurulanır

ve televizyonun karşısına çökmek üzere eve dönerlerdi. Tavla şakırtıları arasında yeni yapılardan, bunları kimlerin alabileceğinden söz açar, aralarına, kendi sosyal yapılarına denk düşmeyecek birilerinin katılmasını engelleme girişimlerini başlatırlardı. Sitenin ortak giderlerine katılamayacak ya da aksatacak dar gelirlilerin sızması zamanında önlenmeliydi. Varlıklı alıcıların başları üstünde yeri vardı. Onların varlığıyla sitelerinin "şerefi" artardı ancak. Hem, daha varlıklı olanlardan öğrenilecek nice yollar vardı.

Dul ana, büyük oğlunun yazlığında azbuçuk evlatlık çocuk muamelesi görüyor, uyum sağlayamadığı gerekçesiyle geri yollanmanın yolları araştırılıyordu. Yusuf arada bir buraların geleneğine aykırı sözler kaçırıyordu ağzından. Konuktur diye ses etmiyorlar, el kızı yanında aile kavgası çıkarmak istemiyorlardı. Zaten sinmeye hazırdı Yusuf, dinlenmeye gelmişti buraya, kavgaya değil. Hayat nişasta peltesi gibi hafif tatlımsı ve insanın insan yanını beslemeden akıp geçiyordu kıyı sitesinde.

Kıyı sitesi sakinleri, elde etmek için nasıl çabaladıklarını anlata anlata bitiremedikleri bu yeni yaşam biçimi üzerine kıskançlıkla titriyor, aynı doğrultuda yeni kuşaklar yetiştirilmesine özen gösteriyorlardı. Coşkulu davranışlar görülemezdi buralarda. Deniz "güzel manzara" olarak herkesçe aynı biçimde algılanır, yeşillik aynı biçimde serinletir, güneş aynı biçimde yakardı. Çevredeki antik kentler "harabe" ve "taş yığınları" idi. Üstelik sıkıntılara yol açabilen taş yığınları. Müteahhit tam ek yapılara başlarken inşaat durduruluveriyordu. Bilmem kimlerden kalma çanak çömlek ocakları her şeyi altüst ediyor, rüşvetler yedirmek gerekiyor, maliyet durmadan yükseliyordu.

Sitedeki yaşam, sitelilerin istediği düzeye yaklaşırken, ilk oturanlar tam "biz de yaşadık" diye doyuma ulaşırken can sıkıcı bir durum çıktı ortaya. Zemin araştırması yapılmadan çok katlı blokların oturtulduğu toprak denize doğru kaymaya başladı. İstinat duvarları örmek gerekti, ortak giderler yükseldi. Oysa mescit yapımı bile tamamlanamamıştı daha. Mescit

çok gerekliydi. En azından kıyıda geçirilen Ramazanlar, cuma namazları ve örnek bir site görüntüsü için gerekliydi. Mescit yapımının tamamlandığı yaz denize girmek cesaret ister olmuştu. İskeleye paralel uzatılan kanalizasyon borusu sızıntı yapmaya başlamış, ortalığı berbat bir koku sarmıştı. Sabah akşam kendi sitelerini komşu site ve kentlerle karşılaştırıp üstünlüğünü her fırsatta dile getirenler, bu durum karşısında bile toz kondurmuyor, çok çok denize girmekten cayıyorlardı. Genç kızlarla delikanlıların umuru değildi olup bitenler. Komşu sitelere gidebilmek için haklı nedenler elde etmiş oluyorlardı böylece. Ertesi yaz aksiliklere bir yenisi eklendi. Sitenin girişiyle karşı karşıya olan yamaçta yeni bir kent yapımı başlamıştı. Doğudan gelen işçiler çalışıyordu yapım işlerinde. Oysa ilk kurulan sitelerde bu yörenin insanları çalışmıştı. Her şey yolundaydı o zamanlar. Anlaşmazlıklar daha kolay çözümleniyor, araya girecek tanışlar kolaylıkla bulunuyordu. Bu yeni gelenler öğle ve akşam paydoslarında, ya da kaçamak yaptıklarında uzun içdonlarıyla iniyorlardı kıyıya. Kocaları kente inmiş hanımlar bu görüntüden fena halde ürküyorlardı. Uzun donluların bakışlarına aldırmasalar bile homurtuları deli etmeye yetiyordu onları. Haftasonu olsun da kocalarıyla birlikte denize inebilsinler diye bekliyorlardı. Haftasonlarında da akın akın gelen eş dost yüzünden mutfaktan çıkamıyorlardı. Doğudan gelenler de durmadan çoğalıyor, yapılan site ve kentler sayısınca çoğalıyorlardı. Duvarlar üzerinde görülmeye başlanan sloganlar öğle uykularına sızıp bölmeye başladı. Hanımlar akıllarına estiğinde alışverişe inemez olmuşlardı.

O günlerde kurulan bir rakı sofrasında Aytaç kendini de aileyi de şaşırtan gariplikler yaptı.

Hafta başında gelmişlerdi siteye. Herkesin çağrılması, ailenin bir arada yemek yemesi için haftasonu beklendi. O sabah, büyük yenge erken saatlerde yemek hazırlığına başladı. Aytaç birkaç kez yardım etmek istediğini söylediyse de yenge, "Benim kafam karışır mutfağımda biri oldu mu," diyerek uzaklaştırdı onu. Hazırlayacağı sofrada kimsenin

katkısı olmasın istiyordu belli ki. Yaptığını beğenerek çalışıyordu mutfakta ve durmadan onaylıyordu kendini. "Hah", "oldu", "tamam.." Sözcükler yetmediğinde başını sallayarak, dudaklarını bilmiş bilmiş büzerek sürdürüyordu onaylamayı.

Akşam, büyük abi anneyi ve küçük abiyle ailesini getirdiğinde sofra hazırdı. El yüz yıkandıktan sonra sandalye gacırtıları, çocuk şamatalarıyla oturuldu masaya. Abi gürültülü bir bismillah çekip, "Buyur anne, başla," dedi. Anne açılış törenlerinde eline makas tutuşturulmuş acemi yöneticiler gibi aldı ilk lokmayı. Abi herkesin duyacağı bir bismillah daha çekti. Aytaç "nazarımız değecek sanıyor" diye geçirdi içinden. Yusuf, "Biliyorum abi, anlıyorum buldukların seni bile şaşırtıyor, sabahtan akşamlara dek ölesiye çalıştığın günlerde bu sofranın onda birini bağışlamayan Tanrı'n sen tüccarlığa durunca bol keseden bağışlar oldu," diye düşündü. Sonra düşündüklerinden kendi de tedirgin oldu. Hem adamın sofrasına otur, hem de...

Sofranın başlangıçtaki düzeni birkaç dakikada altüst oldu. Önce büyük abi bozdu düzeni. Yengenin servis yapmasını beklemeden ekmeğinden koparttığı koca bir parçayı patlıcan kebabının boşaltıldığı payreks çanağa bandı. Ardından çocuklar tabaklarına konan yemeği beğenmeyip birbirlerine ve analarına aktarmaya başladılar. Yusuf'la Aytaç her zamanki gibi biraz yabansı teşekkür ediyorlardı verdikleri zahmetler için. Büyük abi birkaç lokmadan sonra çocuklardan birini gönderip arabada unuttuğu rakı şişesini getirtti. Yusuf, Aytaç'a, "Buz getir," diye fısıldadı. Aytaç fırladı koştu mutfağa. Buzları çıkarmaya uğraşırken büyük yenge yetişip elinden aldı, kullandığı cam çanağı beğenmedi, ona eş bir başka çanağa boşalttı. Sofraya döndüklerinde abi iki kardeşine de rakı koymuştu. Aytaç, "Bir bardak da ben istiyorum" dedi. Yengeler bi kocalarına bi anneye, bi Aytaç'a baktılar. Kısa ve gergin bir sessizlik oldu. Aytaç hiç kimsenin, özellikle kocasının yüzüne bakmıyordu. Abi yarı kınar, yarı saygı duyar yüz çizgileriyle Aytaç'ın bardağına rakı koydu, suyunu

da ekleyip verdi. Yenge suratını daha da astı. Sabahtan akşama didinip durmuştu mutfakta. Eline iş yakışmayan bu hasba balkonda oturmuş, rüyada gibi denize bakmıştı. Oldum olası ısınamamıştı bu kıza. Hep nazik, hep güler yüzlü ve hep uzak... Şimdi de şu elindeki rakı bardağıyla pençinlemeye kalkışıyordu uzaklığını. Kaynanasının ona gösterdiği ilgi de sinirine dokunuyordu. Oysa bu kız kendisinden ne denli uzaksa ondan da öyle uzaktı. Bu arada kocası kardeşleriyle sohbete dalmış, bi kez olsun "eline sağlık" dememişti. Çocuklar da itişip duruyorlardı. Tuttu küçük kızın bileğini acıtana dek büktü. Çocuk ağlamaya başlayınca o da sesini yükseltti. Evlat yetiştirmenin ne denli nankör bir uğraş olduğundan, büyüdüklerinde alıp başlarını gideceklerinden, kendi bildiklerini okuyacaklarından dem vurarak başladı yakınmalara ve sabah akşam çalıştığını yine de bir taktir edenin çıkmadığını söyleyerek sürdürdü. Abi, sık sık işittiği yakınmaların kalabalık içinde yinelenmesini yediremedi kendine, dönüp ters ters baktı karısına. Sonra, şükretmesini bilmeyen insanların Tanrı indinde de makbul sayılmayacaklarını, böyle bir yaşam sunan bir kocaya karşı gelmelerin, onun sofrasında terslenmelerin ancak nankörlük olacağını çakıştıran sözler söyledi. İnsan arada bir dönüp iki yanına bakmasını bilmeliydi. Şu uzun donluların da karıları vardı. Onlara "kocam" diyen kadınların yerine koymalıydı kendini, bakalım o zaman böyle uluorta konuşabilecek miydi! Hep kendinden üsttekileri görmek olmazdı, kendinden alttakileri de görecektin ki bulunduğun yerin değerini anlayabilesin.

Abi konuştuğu sürece her birinin yüreğine ayrı ayrı korkular salmayı becerdi. Sofrada herkes sus pus oldu. Şu ev, şu deniz, şu sofra ellerinden kaçıverecek gibiydi. Çocuklar yavaşça sıvışıp apartman sahanlığına, komşu çocukların yanına çıktılar. Aytaç, abinin attığı uzun söylevi dinlerken bardağındaki rakıyı bitirmiş, ikincisini doldurmuştu. İlk kez içiyordu, karnı da açtı. Sabahtan beri canı hiçbir şey yemek istememişti. Bir nutuk da ben atayım diye geçirdi içinden. Düşüncesini çok parlak bulup sözcükleri seçe seçe dizmeye

başladı. "Sevgili ve sayın abimiz, izin verirseniz ben de birkaç söz söylemek istiyorum..." Beğenmedi bu girişi. Sık sık konuşma yapanların kullandığı güvenli kalıplardı bunlar. Baştan aldı: "Yıllardır geliriz sizlere, her yaz döneriz. Niye geliriz? Bir zamanlar ailedir diye düşünüyordum. Nedir ki aile? Sorarım sizlere nedir bir aile? Biz niye geliyoruz buraya? Sizi çok sevdiğimizden, çok özlediğimizden mi? Siz bizi ne kadar seviyorsanız biz de sizi o kadar seviyoruz. Buraya gelip türlü çeşitli nutuklar dinlemeye katlanmamız nedendir? Niye biz biz deyip duruyorum? Yusuf'la ben, biz miyiz? Hele sizle ben biz miyiz? Biz olmak, karşı çıkacağın yerlerde susmakta, açıklamalar getirmekten kaçınmakta mı birleşmektir? Burada buradaki ilişkilere, kentte oradakilere ayak uydurmak mıdır biz olmak, hiç soru sormadan. Kocamın, sizlerin, arkadaşlarımın, amirlerimin büyüklüklerimin isteklerine uygun davranmaya özen gösteren ben ve benim gibiler mi birleşip biz oluyoruz? Üstelik isteyenler, şu şöyle olsun, bu böyle diyenler istediklerini gerçekten kendileri mi istiyorlar? Neye göre istiyorlar? Niye hep aynı şeyleri istiyorlar? Ben kayıbım... kayboldum... kayboldum..."

Kafası iyice karışmaya, sözcükler dolambaçlanıp girdaplar oluşturmaya başladı. Kendinden ayrı, kendinden bağımsızmış gibi konuşan bu Aytaç'ı hem büyük bir tutkuyla izliyor, hem de korkuyordu ondan. Dalgalar peşpeşe yüklenip alta almıştı Aytaç'ı. Durmadan su yutuyordu, tuzlu tuzlu sular iniyordu boğazından aşağı. Gözleri kararmış denizin ortasında yapayalnız kalıvermişti. Seslerin ve dalgaların arasında boğuluyordu. Televizyonda bangır bangır bir arabesk, çocuk sesleri, tanır gibi olduğu kadın ve erkek sesleri birbirine karışıyordu. Birileri kolundan çekiştirip duruyordu, dumanların dalgaların arasından Yusuf'un yüzünü seçer gibi oluyor yeniden yitiriyordu.

Sofrada herkes şaşkındı. Aytaç durup dururken ağlamaya başlamış, ağlaması kısa sürede krize dönmüştü. Herkes birbirinden huylandı. Mutlaka bir evveliyatı vardı bu işin. Abi, karısından kuşkulandı; yenge, anneden; anne,

Yusuf'dan... ve diğerlerinden. Yengeler iyilik meleği kesildiler birdenbire. Soru üstüne soru yağdırıyor, bir isteği varsa yerine getirmeye çalışacaklarını söylüyorlardı. Aytaç duymuyordu hiçbirini. Küçük yengeyle Yusuf koluna girip banyoya taşıdılar Aytaç'ı, yenge karı kocayı yalnız bırakıp kapıyı çekti. Yusuf parmağını karısının yutağına daldırdı, yuttuğu denizi, bütün geçmişi, yutup da bir kez olsun kurcalamadığı bütün bir yaşamı kusmasına yardım etti. Avuç avuç su çarptı suratına. Aytaç kendine gelir gibi olunca Yusuf'un hüzünden boşalmış gözlerini gördü. "Bu derece mutsuz olduğunu bilmiyordum," diyordu Yusuf.

— Çok konuştum mu?

— Hayır hiç konuşmadın. Ağladın.

— Sarhoş muyum ben?

— Evet. Zor durumda bıraktın beni.

Aytaç bu kez musluğa kapanıp ağladığını bilerek ağlamaya başladı.

— Zor durumda kalmışmış... onlar kolayda mı, ben kolayda mıyım?... hepimiz zorda...

Sözlerini tamamlayamadan yere doğru kaymaya başladı. Yusuf düşmesini engelledi ve yeniden su çarptı Aytaç'ın yüzüne. Anlamıyordu niye böyle yaptığını. Şimdiye dek hiçbir taşkınlığını görmemişti. Tanırdı karısını. Az konuşurlardı, her şeyi anlatmazlardı birbirlerine ama davranışlarını tepkilerini iyi bilirdi. Böyle sarhoşlayıp ağlayacak kadın değildi karısı, hem de en olmayacak ortamda, ailesinin yanında... Yoksa gizli bir derdi, bilmediği bir hastalığı mı vardı? Bu ağlayan kadın, suratına çarptığı sularla ıslanıp saçı başı yapış yapış olan bu kadın kendi karısı değildi, zavallı bir yaratıktı. İçi bulandı, yüreği daraldı, banyonun duvarları büzülmüştü sanki. Daha da büzülse Aytaç'la kendisini birbirlerine yapıştıracak, çürük bir çekirdek gibi ufalayacaktı. Aytaç'ı orada bırakıp kaçmak geldi içinden. Kaçmak için dayanılmaz bir istek duyuyordu. Hastalıklar, yaralar, taşkınlıklar, duygusal patlamalar hep tiksintiye benzer adı konulamaz duygular uyandırırdı onda. Ömrü boyunca ne başkalarını kurcalamış,

ne de başkalarının kendisine açılmasına izin vermişti. Aytaç'ı küvetin kıyısına oturttu ve eline geçirdiği bir havluyla yüzünü silmeye, saçlarını geriye sıvazlayıp toparlamaya girişti. Bu dağınıklığa daha fazla dayanamayacaktı.

— Toparlan artık ayıp oluyor, dedi.

Aytaç duymuyordu onu, duysa da aldırmıyordu. Basınçlı şişenin kapağı atmıştı bir kez, içinde ne varsa kabararak köpürerek taşacaktı. Durmadan aynı sözleri yineliyordu.

— Konuşmak istiyorum... konuşmak istiyorum... konuşmak...

— Deli misin? Hadi seni yatağına götüreyim, yarın sabah konuşuruz.

— Hayır, şimdi.

— Yoruyorsun beni. Hem biraz olsun sıkılacağını, utanacağını sanıyordum. Bunca rezaletten sonra...

— Utanmıyorum... utanmıyorum... niye utanayım?... Ha... Evet evet... utanıyorum. Sarhoşluğumdan değil ama başka şeylerden.

— Neymiş o başka şeyler?

— Rahatı seversin değil mi? Hepiniz seversiniz... Ben..? Ben de... var mı rahat gibisi...Susmayacağım. Konuşulmadan kalanlar...

— Konuşacağız dedim. Yarın.

— Kesme sözümü. Konuşulmadan kalanlar, konuşulmadıkları için yok sayılıyorlar. Hiç yokmuş gibi... ne rahat değil mi?.. Oh ne kolay!.. İşte bundan utanıyorum. Hepimiz için... senin yerine de...

— Saçmalıyorsun.

— Ne demek o?

— Tanıdığım Aytaç gibi konuşmuyorsun demek.

— Yani senin gibi konuşmuyorum. Ha? Mutsuzum dedim. Öyle hoşnudum ki mutsuzluğumdan.

— Yeter artık. Tutun bana, seni yerine götüreyim.

Aytaç isteklere uyma alışkanlığıyla Yusuf'un koluna tutunup kalkmaya çabaladı, aynı anda vazgeçip yeniden

çöktü banyonun kıyısına, başını fayansa dayadı, gözlerini yumdu. Kafasının içinde ışıltılar dolaşıyordu. Yanıp sönen ateş böcekleri, hızla tarayan projektörler... Her ışık çakışı bir kez daha aydınlatıyordu mutsuzluğunu. Onu açık seçik duymaktan kaçınmıyordu artık. Kıyı sitesine her gelişinde bedeninin bütün boşluklarına zeytinyağı doldurulmuş gibi hissederdi kendini. Yürürken, otururken, konuşurken ağır ağır çalkanan koyu kıvamlı bu sağır bulantının başkalarında da var olduğunu sanıyordu. Yengelerde, öteki kadınlarda ve erkeklerde... Yengeler sonu gelmeyen tekdüze sızlanmalarla boşaltmayı umuyorlardı onu. Olmuyordu işte. Boşaltamıyorlardı. Sızıltıları kendi kulaklarına bile ulaşamıyordu.

Aytaç yaşadığı durumun adını koyuyordu. Adı konan kaypaklıktan, sağırlıktan sıyrılıyordu. Mutsuzluktu bu. Aynı anda sevince benzer bir hafiflik sardı içini. Başını kaldırıp dosdoğru baktı Yusuf'un gözlerine. "Yaşıyorum," diye mırıldandı. Ara durumların belirsizliğinden belirgin bir duruma geçişin coşkusunu duyuyordu.

— Babanın ölümünü hatırlıyor musun, Yusuf?

— Evet. N'olmuş.

— Hiiçç... ölümler diyordum. Ölümler... Babanın ölümü.. ilçenin sönüşü... yaşadılardı.

— Nereden çıktı şimdi bunlar?

Yusuf, Aytaç'ın renginden ürktü. Sapsarıydı. Biraz önceki dağınıklık yoktu üstünde. Ciddiydi. Ciddi ve sarı. Sarhoşluğu açılıyordu. Aytaç sürdürdü konuşmasını.

— Canlıydı onlar. Yaşadılar. Onların ölümü yaşanmış bir ömrün sonuydu. Anlıyor musun beni, Yusuf? Biz... bu site... kurulurken çöken bu siteler...

Sözünün sonunu getiremedi. Büyük abi çağırıyordu Yusuf'u.

— Kahveleri gazinoda içelim diyorduk, Yusuf.

Yusuf, Aytaç'la uğraşırken yengelerden biri sofrayı toplamış, öteki bulaşığa girmişti. Aytaç'ın aile çapında çıkarttığı skandal onların yerini daha da sağlamlamıştı. Anne düşünceli düşünceli tespih çekiyor ve, "Bir çocukları daha

olmalı," diye düşünüyordu. İlk fırsatta söyleyecekti Yusuf'a. Abiler bir süre konuşmadan sigara içmişler, bu arada büyük abi dışarı çıkmanın uygun olacağına karar vermişti. Kadınlar evde yalnız kalmalı, Aytaç toparlanacak zamanı bulmalı, tatsızlığın üstüne sünger çekilmeliydi.

Yusuf, "Duydun," dedi Aytaç'a. "Çağırıyorlar, gitmeliyim."

— Git.

— İyi misin?

— Görüyorsun.

— Yarın sabah gideriz burdan.

Böyle deyip çıktı Yusuf. Kapıyı örtmeyi de unutmadı. Aytaç'ın sorusu boşlukta kaldı.

— Nereye Yusuf? Nereye?

"MİNAREDEN AT BENİ İN AŞAĞI TUT BENİ"

Dağıldı boncuklar. Sarı tanecikler beton döşeme üstünde zıplaya zıplaya kaçışmaya başladılar karyolanın, komodinin altına.

Boncuk sıçramalarındaki salınımlar uzayıp giden bezek şeritlerini çağrıştırırdı. Aslı'ya. Eski bohça kenarları, dantel karyola etekleri, iğne oyaları... Nakışlı bezekler ses bezekleriyle yer değiştirir ya da içiçe akardı. Yalnız ve yalnız curayla çalınabilen Teke Zotlatması, Güney Ege'nin sayısız girinti çıkıntısı, adacıklar, denizle karanın bitmeyen oynaşı... Boncuk sıçrayışları ve Pan. Pan... Pan... kırlar çılgını Pan...

Ayrı bir anlamı vardı Aslı için boncukların. Gerdanları süslemekten öte anlamlar. Boncuk dizilerinde birikmiş güçler gizliydi. Bir kez kopuverdi mi ipler, neler yapılırdı bu sıçrayışlardan! Aslı'ya göre saydam ve yaramaz çocuk sevinçlerinin melodisini aktarmada, çocuk kahkahalarını bir bezek olarak yeniden kurmada en elverişli yol boncuk sıçramalarıydı. Çocukça arı sanatların hem aracı hem sonucuydu bu durmadan kendini yineleyip binlerce çeşitleme yapan yuvarlaklar. Bir gün, mesleğinde olgunluğa eriştiğine inandığı bir gün böyle bir film yapacaktı Aslı. İnsanın sonsuz cenneti ve sonsuz cehennemi çocukluğun filmini yapacaktı renkli saydam yuvarlaklarla.

Ama şimdi...? Şimdi korkunçtu. Bu çıplak odada,

Çetin'in karşısında... Ansızın yakalanıverdiği bir dolu baskınıydı bu sıçrayışlar. Çocuk sevinçlerine hiç mi hiç benzemiyordu. Şimdi peşpeşe kırılan yüzlerce kristalin kıymıkları çağıltıyla akıyordu ikisinin arasından. Batıcı kanatıcı iğne uçları... Karanlıklarda dar pantolon ceplerinden çekiliveren keskin parıltılar... Kemikli eller... Kemikli ellerin gergin sinir uçları. Dev hortumlarla odanın her yanına jilet parçaları püskürtülmüş gibiydi. Öylesine korunaksızdı Aslı. En çok da kendisine, kendi olmamışlığına karşı. Boncukların ardından yere attı kendini ve tek tek toplamaya başladı. Neyi toplayacaktı ki? Yılların birikimi bir anda dağılıp çözülüvermişti işte. Nasıl toparlayabilirdi Aslı'yı Çetin'i ve ikisini şu anda şu odada karşı karşıya getiren oluşumun birimlerini? Öyle dizüstü, boncuk peşinde, bilinci paramparça... Korku içindeydi. Açıklanması güç, son derece ilkel bir korku.

Çetin iskemleye oturmuş, sararmış bir yüzle izliyordu onu. Şaşkınlık vardı gözlerinde. Yalnız şaşkınlık mı? Biraz acıma, biraz ürküntü, biraz hayranlık ve geniş, kucaklayan, donatan bir sevgi.

— Kalk yerden, dedi. Sonra toplarız.

Aslı duymuyordu söyleneni. Başı uğultular içinde yeniden düştü boncuk peşine. Tokaları fırladı, topuzu dağıldı, sarı perçemleri tarazlandı. Yanakları al al, karyolanın arka ayak ucuyla duvar arasına sıkışmış olan boncuğa doğru uzanmaya çabalıyordu. Uzanıp o köşede kalmak, boncuğun içine sızmak, ana rahminde kıvrılır gibi kıvrılıp kalmak istiyordu sarı yuvarlağın içinde.

Çetin ne yapacağını kestiremeden bekliyordu iskemlede. Sıkıntılıydı. Az önce Aslı'nın gömleğindeki en üst düğmeyi çözmeye uzandığında daha da büyük bir sıkıntı duymuştu. Biliyordu, yapması gereken bu değildi. Üstelik istediği de bu değildi. O el hareketi aralarında kurulmakta olan eşsiz güzellikteki havayı büyük bir gürültüyle yıkmıştı. Bir insanın bir başkasına dokunması, bu yüz binlerce biçimde gerçekleşen devinim hiç de kolay değildi.

Odaya girdiklerinde Aslı herhangi biriyle herhangi bir

odaya girmenin rahatlığındaydı. Yüz yüze durduklarında "güzel" adına ne biriktirdiyse, "güzel" diye neyi bildiyse hepsinin toplamı yüksek bir akım gibi sarsmaya başladı bedenini. Odadaki tek iskemlenin arkalığına tutunmak zorunda kaldı. Karşısındaki gözler nasıl da berraktı. Görüyordu. Her şeyi görüyordu, Aslı'yı görüyordu. Aslı'nın neyi nasıl yaşadığını, kişiliğinin en kuytu noktalarına dek uzanarak görüyor ve aynı açıklıkla yansıtıyordu.

— Sarardın, dedi Çetin. Çok sarardın. Hadi otur biraz. Sonra hafifçe bastırdı omuzlarından ve oturttu Aslı'yı. Kendisi de yatağın kıyısına ilişti.

Gülümsedi Aslı. Yatışmak için boncukları tesbih gibi çevirmeye başladı boynunda. Çetin'i o zorlamıştı buraya gelsinler diye. Öfke içinde bağıra çağıra istemişti bunu. Neyi kanıtlamak istiyordu ki...? Oysa Çetin direnmişti. "Gitmeyelim. sonra bana da kendine de küseceksin. Bu böyle istenmez, kavga değil ki" demişti. Hiç yumuşamamıştı Aslı. Önünü ardını düşündüğü yoktu. Bir engel vardı aralarında, aşılması gereken bir engel. Yılsonu sınavı gibi zorunlu, ne olursa olsun deyip geçiştirilmesi gereken, göz karartılarak girilecek bir olay. Aileden başlayan ve halka halka genişleyip sıkboğaz eden bir baskı. Dudak ısırmalarla, imalarla anlatılan bir eşik. Bilmem kaç yaşlarında aralarına giren bir sınav gayriciddiliği.

Karşı karşıya durduklarında bunları çoktan unutmuştu. Yalnızca berrak gözbebekleri ve biriktirdiği güzellikler... Kendi sınırlarını zorlayan, bilip duyduğundan, okuyup gördüğünden daha aşkın olanını tanıma isteği, kendini aşma isteği...işte yalnız bu istek getiriyordu o inanılmaz bütünlenmeyi. Öylesine güçlüydü inancı, birlikte bulacaklardı, daha fazlasını, daha fazlasını...

Birlikte mi? Daha hızlı çevirmeye başladı boncukları. Karşı karşıya duran bir erkekle bir kadından başkalıkları neydi ki? Bir canlı türünün iki cinsi olma doğallığını yitireli yüz bin yıllar olmuştu. Aradıkları o doğallık değildi elbet. İnsanın insan olma yolunda verdiği bütün çabaları değerlendirerek, ilkel doğallıktan karmaşaları ayıklanmış, uyumu sağ-

lanmış yalın insanlığa ulaşmak istiyorlardı. Ancak o yolda oldukları inancını taşırlarsa ayıpsız günahsız yargılardan uzak paylaşabilirlerdi birbirlerini.

Yüzyüze duruyorlardı. İki insan...

Bir insan ne ölçüde kendisi olabilirse onlar da o ölçüde kendileri olarak duruyorlardı. Yani kendilerine eklenmiş başka insanlarla, yani bütün bireysel ve toplumsal geçmişleriyle, uzak yakın ve çok yakın geçmişleriyle.

Çetin'in en yakın geçmişinde annesiyle olan birlikteliği vardı.

— Yerin rahat galiba, diye seslendi karyolanın altına, iç didişmeden pürüzlenmiş yine de şakacı olmaya çalışan bir sesle.

Aslı ses vermedi.

Çok yorgundu Çetin. İskemleyi ters çevirip ata biner gibi oturdu, başını iskemlenin arkalığında kavuşturduğu kollarına yasladı. Ne zor, diye düşündü. İnsanın en sevdiklerine, en yakınlarına bile yeterince el uzatamaması ne zor... İzliyorsun, neye gereksinim duyduğunu anlıyorsun, vermek istiyorsun ve sonuçta pek de bir şey verememiş olduğunu görüyorsun. İşte Aslı ve ben, işte annem ve ben... Annem, yalnızlıktan yakınmayı ar edinen annem örümceği buldu mu acaba?

Çetin o gece annesinin evinde yatmış ve ertesi güne, Aslı'ya Aslı'nın taze şarsıcılığına hazırlıklı olabilmek için erkenden uyumak istemişti. Gece yarısına doğru annesinin hıçkırıklarıyla uyandı. Ayakucuna basarak yatak odasının kapısına gitti. Annesi yatakta dertop olmuş, başını ellerinin arasına almış gergin bir biçimde oturuyordu. Kapının gıcırdamasıyla çığlık atıp fırladı yerinden. Çetin koşup kucakladı onu, buruşmuş yüzünü yanağına dayadı, saçlarını okşadı. Yaşlı kadın hafifçe itti oğlunu. Bu durumda yakalanmak hoşuna gitmemişti. Bir yandan da söyleniyordu:

— Şimdi çıkacak ortaya, şimdi çıkacak. Ne yaparım ben? Ne korkunç, Tanrım ne korkunç!... Biliyorum eşi de var.

Hiçbir şey anlamadı Çetin.

— Kim? Kimin eşi var?

Titriyordu annesi.

— Kim olacak, örümcek, dedi. Elim kadar bir örümcek, ikindi vakti gördüğüm örümcek.

Çetin iyice ürktü. Yoksa bunamaya, hayaletler görmeye mi başlamıştı annesi? Son bir yıldır bu odaya her girişinde tedirgin oluyordu. Yatağın başucunda üç ayaklı bir sehpa vardı, üstünde de yüksek tansiyon ve yaşlılıkla gelen hastalıklarda kullanılan ilaçlar, bir bardak kabarcıklanmış su, kağıt mendiller, saat, bir iki gazete ve kibrit kutusu... Bu görüntü iyice yerleşik bir görüntü olmuştu. Bir hayat için en gerekli öteberi şu sehpanın üstüne sığışanlar olmaya başladığında, son çok yakınlarda dolanıyor demekti. Bunu başkalarında da gözlemişti Çetin.

— Biraz uzan, dedi. Bak yanındayım, yanında oturacağım. Hadi yatırayım seni.

Çetin böyle söyleyince annesinin hıçkırıkları yeniden yükseldi.

— O inlerken ben nasıl yatabilirim? Olmaz.

Yeni baştan anlatmaya girişti: Toz alırken örümcek ağları gördüm. Köşelerde varsa kalmasın dedim, kafamı kaldırdım, bir de ne göreyim, elim kadar bir örümcek. Gidip ilaç getirdim ve sıktım üstüne. Az sonra pat diye düştü önüme. Ben korkup gerileyince kaçıp gizlendi bir yerlere. Düşüşüyle kaçışı aynı anda oldu yani. Biliyorum bu odanın içinde, bu odadaki bir çatlakta gizli. Bulamıyorum onu. Ben yatağa girdiğimden beri inliyor, saatlerdir inliyor. İlaç sıkılmış örümceğin iniltisi kahrediyor beni. Nerden geldi bu yaratık? Burası yeni bir yapı sayılır, anladık çevrede üç beş ağaçla biraz çiçek var ama bu örümcek böyle iklimlerin örümceği değil ki... Nasıl oldu? Nerden geldi? Niye böyle inliyor? Anlıyorum, benim ona ettiğim eziyeti ödetmek istiyor. Evet evet bunu istiyor. Ödeyemem... Nasıl ödeyeceğimi bilmiyorum ki... Düştüğü anda ürküp kaçmasaydım süpürgeyle vurur öldürürdüm onu. Öldüremedim. Yazık, kaçıp gizlendi. Acı çekiyor... acı çekiyoruz... dinle... dinle... duyuyor musun? Bak, kalın bir teli çekivermişler gibi boğuk boğuk inliyor. Dün üstkatta komşu da görmüş bir tane.

Demek bunlar eş. Eşi var bu inleyenin. Belki daha da çoklar. Elim kadar...

Çetin gitti salondan kolonya şişesini getirdi, annesinin bileklerini, boynunu, alnını ovdu.

— Hadi azıcık uzan, diye üsteledi.

Bu kez direnmedi yaşlı kadın. Sırtını oğluna dönüp uzandı. Altüst olmuştu Çetin. İnleyen bir örümcek ve kriz geçirircesine ağlayan yaşlı bir kadın... Hayatın kıyısında kalmış sanılan hayatlar... Şu sehpadaki kupkuru kibrit, harıl harıl yanacak ocaklar, pişecek yemekler için çakılmayacak olan kibrit. Geceki elektrik kesilmelerine önlem olsun diye yastık altına, sabahlık cebine, sehpa üstüne konulmuş kibritler... kibritler gibi kupkuru parmaklar... Şu yarım bardak kabarcıklanmış su... serinletmeyen, yürek çarpıntılarıyla uyanıldığında birer ikişer yudum alınacak, ağırlaşmış tatsızlaşmış su...ve saatin tekdüze sinir bozucu tıkırtıları... Çetin annesinin hıçkırıkları arasında bile istemeden duyuyordu bu tıkırtıları. Yaşlıların, hastaların odasındaki saat sesleri niye böyle baskın çıkardı bütün seslere? Bir de bebek odalarında. Hayatın başlangıcında ve sonunda zamanın değiştirme gücü daha yüksektir, demeye mi getiriyordu bu tıkırtılar?

— Bugünkü yazımı okudun mu? Diye sordu.

Hâlâ sarsılıyordu annesi. Çetin'in attığı çengele aldırmadı. Başka bir zaman olsa bu soruyu hiç kaçırmaz yaşlılığının tek tutkusu olan politik yorum yapma fırsatını, tadını çıkara çıkara kullanırdı. Bayılırdı oğluyla politika konuşmaya. Çetin de hoşlanırdı annesiyle konuşmaktan, özellikle dinlemekten, söylediklerinden çok söyleyiş biçiminden. Önce eleştiriyle girişir, politikacılar yanındaymışçasına tartışmaya başlar, bağırır çağırır, giderek ipin ucunu kaçırır, işi yüz bulmuş çocuk şımarıklığının sınırlarına dek vardırır, kendi söylediklerileyle coşup heyecanlanır tıkanacak gibi olurdu. O zaman Çetin kahkahalarla güler, gelir annesini kucaklar "mantık sınırlarına, mantık sınırlarına" derdi. Eğer başbaşaysalar soru üstüne soru yağdırırdı oğluna. Öğrenme isteğini açık seçik belli etmekten kaçınmazdı. Yanlarında başkaları

varsa dengeli, dikkatli konuşmaya çaba gösterir yine de kendini tutamaz herkesi korkaklıkla suçlardı. Kafasındaki "iyilik", "doğruluk dürüstlük" tekti ve o ölçüye uymayanlara hayat hakkı tanınmasına çok içerlerdi. Çetin, "sen de eleştirdiklerinden farklı değilsin" diyerek noktalarsa konuşmayı —için için hak verse de— günlerce surat asardı.

— Olmuyor, dedi yaşlı kadın. Olmuyor, yatamayacağım. Sen duymuyor musun?

— Zorlama. Hadi gel salona geçelim. Tavla oynayalım mı?

— Olur.

Çetin onun kalkmasına yardım etti, pikeyi omuzlarına sardı, koluna girip salondaki kanepeye taşıdı. Silkinip toparlanmaya çalıştı anne.

— Oğlumsun diye acıyacağımı sanma. Fena yaparım, ona göre oyna.

— Kim usta oyuncu göreceğiz şimdi.

— Yenilen kestane kebabı yapacak, tamam mı?

— Ben kokusunu duymaya başladım bile.

Sürüklemeyen, cansız bir oyun başladı. İkisinin de yalnız elleri ve gözleri izliyordu oyunu. Konuşmadan uzun süre oynadılar. Bir ara Çetin'in gözleri annesinin kanepeden sarkan çıplak bacaklarına takıldı. Damarları seğiriyordu. Kırmızı, ipliksi kılcal damarlar ağ gibi sarmıştı bacaklarını. İnce ağlar cildin hemen altından yol alıyor daha genişçe siyahımsı morluklarla birleşiyor, oradan daha da kalın morluklara uzanıyorlardı.

Sevgili annem, diye geçirdi içinden. Küçücük korkunç kadın. Ömrünce çırpındın durdun, hiçbir işini kimselere bırakamadın. Güçlü olmanın bedeli daha ağır, hayatı iştahla karşılamanın bedeli daha yüksek. Bak, nasıl seğiriyor bedenin, yüzün, kolların, bacakların bütün damarların bütün sinirlerin hepsi ayrı ayrı. İniltiler örümcekten değil senden geliyor, senden, senin damarlarından...

Renksiz, tekdüze ve çok inatçı bir oyunu hiç yüksünmeden hırsla sürdürdüler. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte annesi-

nin seğirmeleri durulmaya başladı. Kalktı perdeleri açtı.

— Kesildi, dedi. İniltiler kesildi. Ölmüş olmalı. Hadi artık toparlan, giyin. Ben çayı koyayım. Bu hafta gelme bana. İşlerim var. Ben sana telefon ederim. Bahçeyi düzelttireceğim. Bir adam buldum, iyi birine benziyor. Şu ön bahçeye biraz çekidüzen vermeli.

Çetin'in başı kollarına ağır gelmeye başladı. Aslı'ya bir kez daha seslenecek gücü yoktu. Buraya geldikleri ilk yarım saat içinde geçirdiği ruhsal değişimler, gerilimler gecenin yorgunluğuna eklenmişti. Ne çirkin bir odaydı burası. Pis kokuyordu. Paralı ten alışverişlerinin kiri her yana sinmişti, koyu renk perdelere, yatak örtüsüne, duvarlara... Belleğinden silinmeyecek olan bu odanın havasını iyice solumak istedi. Bir daha hiç gelmeyeceklerdi böyle bir yere. Aslı'nın, amacını iyi kestirememiş kafa tutmalarına ortak olmayacaktı. Aslı'nın ancak bir kez deneyebileceği bu çılgınlığa bir süre önce söylediği bir söz neden olmuştu. "Sen dekor meraklısısın" demişti Aslı'ya. "Beni gönlüne en uygun ortamlarda, mekânlarda gördün, dekorumla birlikte benimsedin." Çocuktu bu Aslı. Sözleri ne kadar önemsiyor, ne kadar ciddiye alıyordu. Söylenen her sözün bir sorumluluk olduğunu mu anımsatmak istemişti onu buraya getirerek?

Aslı hâlâ karyolanın altındaydı. Ortaya çıkamıyordu, söze nereden başlayacağını bilemiyordu. Dün gece yatağa girerken konuşmak istediği konuların, yanıtlarını duymak istediği soruların bir düzeni vardı kafasında. Çetin'in yazılarını okurken bilinenler zincirinin halkaları çoğalıyor ve sıkıca bağlanıyordu birbirine. Bunları uzunca bir süre, araya kesinti girmeden konuşabilirlerse mutlu olacaktı. Başkalarıyla da konuşabilirdi ama ille de Çetin'le konuşmak istiyordu.

O berbat rüya bütün hazırlığını sıfıra indirdi. Sabah kalktığında birkaç kez silindirden geçirilmiş, ardından da halı döveceği ile iyice çırpılmış gibi halsiz ve dirençsizdi. Yaşamayı umduğu, hatta planladığı en güzel günü önce kendisi hırpalamıştı.

"Aydın olmaya özenmiş bir genç bayanın yapay yaşa-

mındaki en sivri gün."

Sabah uyandığında böyle bir başlık koydu yaşanacak güne. Daha doğrusu başkalarınca konulabilecek başlıklar arasından ilk bunu seçti. Belki daha basmakalıp tanımlamalar aramalıydı:

"Bunlar halktan kopmuş, çürümüş bir sınıfın davranış modelleridir."

"Başına buyruk yaşamayı erdem sayıyor".

"Helal olsun. Bildiğince yaşamaya uğraşıyor."

"Beğendiğini alır, otele götürürmüş."

"Böylesinden ne eş olur ne anne."

"Bir şeyler anlatan birini gördü mü dünyayı unutuyor. Nerdeyse adamın ağzına girecek."

Boncukları toplarken bir ara Çetin'e anlatsam mı, diye geçirdi içinden. Anlatsa da anlatmasa da sonuç değişmemişti işte. O inanılmaz karşı karşıya duruş anından hemen sonra Çetin'in eli kendisine doğru uzanırken ve boncuklar dağılırken ruhsal durumuna egemen olan, gördüğü berbat rüyaydı. Kocaman masalar, yüzü olmayan sesler, sahibi olmayan konuşmalar...

Rüyasında, çalıştığı işyerinin kapısından girdiğinde hiçbir ayrıntıya dikkat etmeden alışkanlıkla tırmanmaya başladı merdivenleri. Üç beş basamak sonra bir ses duydu.

— Kimliğin?

Döndü, arandı, sesin sahibini bulamadı.

— Kimliğim mi?

Ses boşlukta, tepesinde asılı duruyordu.

— Evet kimliğin?

— Bunu gerçekten bilmek istiyor musunuz? diye sordu fısıltıyla. Size yeterli bilgiyi hemen veremem ki. İlk elde söyleyebileceklerim: Ana-baba adım, doğum yerim, doğum tarihim, öğrenimim ve yaptığım işin kadro adı. Bunlar açıklamaya yetmez. Gördüğünüz gibi genç bir insanım. Kimliğim özlemlerimde, yapmak istediklerimde, her gün verdiğim uğraşta, yürüyüşümde, gülüşümde, rüyalarımda. Bütün bunlar öylesine özel ki, nasıl söylerim size böyle ayaküstü,

yüzünüzü bile görmeden. İsterseniz önce siz söyleyin kimliğinizi, bana bir örnek olsun.

Ses az önceki nazik sayılabilecek ses değildi. Gürledi bu kez:

— Kimliğini yakana tak.

— Şaka yapmıyorsunuz siz. Ciddisiniz. Oysa ben...

Bu ses suçluyordu onu. Ürkek bir "peki" dedi ve merdivenlere tırmanmayı sürdürdü. Odasının bulunduğu kata yaklaşırken hızlandı. Çantasında bir senaryo vardı, okumak için sabırsızlanıyordu. O acele ettikçe odası uzaklaştı. Odalar çoğalmıştı. Her bir oda yeni odalar doğurmuş ve içlerine odayı bütünüyle kaplayan kocaman masalar konmuştu. Masaların ardında enli kravatlar ve altın zincirlere geçirilmiş madalyonlar asılıydı. Kravatlar ve madalyonlar kısa, kesin buyruklar veriyorlardı sağa sola.

— Günaydın, dedi Aslı.

İri desenli bir kravat:

— Geç kaldın, diye yanıtladı. İmza kuyruğuna gir.

Aslı uzun uzun baktı kravata. Sesi vardı ama yüzü yoktu.

Kravat:

— Oyalanma, dedi. Çabuk at imzanı ve yerine git.

Aslı durup dururken niye suçlandığını anlayamadı. İmza kartonunun bulunduğu kapıya yürüdü. Uzunca bir kuyruk vardı. Elleri ayakları yüzleri olan insanların oluşturduğu bir kuyruk. Evet evet yüzleri vardı bunların, ama kravatları yoktu. Acaba kendisi nasıldı? Çantasını paltosunu ne varsa hepsini yere fırlatıp ellerini yüzüne götürdü, uzun uzun yokladı. Derin bir nefes aldı. Çok şükür yüzü yerindeydi. Kuyruktakiler fısıldaşıp duruyorlardı. Hepsi gergin ve ürektiler. Sanki ortak bir suç işlenmişti. Sıra Aslı'ya geldiğinde arkasındaki uyardı:

— Aman çok dikkatli at imzanı. Sana ayrılan karenin tam orta yerine gelsin.

— İşte ben burdayım. İmzadan daha önemli değil mi benim varlığım? Burdayım ve çalışmak istiyorum. Sabahtan

beri ne çok zaman yitirdim.

— Biz de öyle, dedi arkadaki ve başıyla işaret etti. Aslı baktı, masalar harıl harıl taşınıyor, dolaplar yerleşiyor, toz bezleri havada uçuşuyor.

— İşin bu, dedi bir başkası.

— Anlayamadım.

— Anlaşılmayacak ne var? İşin bu. İyi düzenle masanı çekmecelerini.

— Nasıl yani?

— Nasıl olacak? Masa dört ayağının üstünde ve duvarı tam ortalayarak duracak, sümen de masanın tam ortasında. Takvim sola, kalemlik sağa konacak. Dikkat! tozlanmasınlar, yarım saatte bir yokla. Hadi kap şu toz bezlerinden bir tane.

— Ama...

— Ama yok, itiraz yok, hadi bakalım.

Aslı teşekkür etti ve odasını aramaya koyuldu. Sayısız koridor geçti, sayısız kapı açıp kapadı, bir türlü bulamıyordu odasını. Koşmaya başladı. Kendisi gibi koşanlarla çarpıştığı oluyordu. Kim sündürmüştü bu koridorları böyle? Hepsi daracık dehlizlere dönmüştü. Büyük masaların odalardan koridorlara attığı küçük masalar ayrıca daraltıyordu yolu. Koşarken kravatlardan biriyle karşılaşmamaya özel bir çaba gösteriyordu. Çünkü her bir kravat ilk tuttuğunu çeviriyor BEN diye başlayıp içinde en çok BEN sözcüğünün geçtiği söylevler veriyordu. Kravatlarla madalyonların BEN'li söylevleri birbirine karışıyor duvarlara çarparak yankılanıyordu. Hepsi BEN dediği halde hiçbirinin bir ayrılık bir özellik taşımıyor olması şaşırttı Aslı'yı. Kan ter içinde kalmıştı. Bir yandan kaçıyor bir yandan odasını arıyor ve bulamıyordu. Bu arada biri yaklaştı yanına. Buraya bir iş için geldiğini, hemen gideceğini söyledi ve ekledi:

"Bir bardak su verir misin bana?" Aslı bu kez daha istekli koşmaya başladı. Odasını bulmalıydı. Çekmecesinde küçük bir havlu, sabun ve güzel bir bardak olacaktı. O yabancıya pırıl pırıl serin bir bardak su götürmeliydi, belki kendi de içerdi. Açık bir kapının ardında dosya yığınları onların da

ardında arkadaşlarının yüzlerini gördü.

— Günaydın, dedi soluk soluğa.

— Günaydın, diye yanıtladılar ve yeniden işlerine daldılar.

"Demek değişen fazla bir şey yok" diye düşündü Aslı, ben abartıyorum. Demek dehliz koridorlar, doğuran odalar, masalar burada değildi. Belki daha önce başka yerlerde görmüştü onları, elektrik su parası yatırmaya gittiğinde, ya da hiç görmemişti de gördüğünü sanmıştı. Yoksa arkadaşları böyle sıradan bir iş gününü yaşıyor gibi davranırlar mıydı? Tek tek, gürültüsüz, sabırla üretiyorlardı işlerini. Sorunlarını, duygularını uluorta dökmüyorlardı ortalığa. Onurlu bir hüzün vardı yüzlerinde. Aralarına yeni masalar eklenmiş ve yüzleri olmayan küçük kravatlar yerleştirilmişti. Artık konuşmuyorlardı. Söz tükenmiş, konuşmalar anlamsızlaşmıştı. Arada bir gözgöze geliyor, gülümseyerek kaçırıyorlardı gözlerini. Düşüncelerini şeritlerle yolluyorlardı birbirlerine.

--------*Can sıkıcı ve ukalâ buluyorum kendimizi*----------

Biri havaya saldığı şeritle bu mesajı yolladı ötekilere.

Bir başkası yanıtladı:

--------*Çünkü canımız gerçekten sıkılıyor*----------

Kravatların yankılanan sesleri arasında onların düşünce şeritleri yollarını hiç şaşırmadan hızla dolanmaya başladılar. Aslı bardağı unutup okumaya daldı:

--------*Bağ kurabildiklerimizin giderek azaldığını görüyorum*---
--------*yanıltıcı bu* ---*geçici bir durum* ---*karamsarlık yok*--------
--------*çok mu yaşlandık*---/*yirmi beş yaşında mı*----------
--------*olup biteni yerli yerine oturtabiliyor muyuz*----------
--------*dışta kaldık*---/--*bizim eksikliğimiz*----------
--------*biz eleştirerek dışlarken dışlanan kendimiz olduk*---------
--------*çok az payımız kaldı*--/---*gittikçe sınırlandırılan daraltılan bir pay*---/----*bir ucundan tutamıyoruz öyle büyük iddialı alanlarda değil kendi küçücük sorumluluk alanlarımızı bile ye-*

terince dolduramadığımız oldu---/---bütün suçu kravatlara ve madalyonlara yükleyip rahatladık------/---hayır rahatlamadık----/---ne enli kravatlar ne çiğ renkler ne çiğ sözler----/---yine eleştiri----------evet değiştirme gücü olmayan içine kapanık sağır eleştiriler----------huy edindik mutsuzluğu--/---- mutsuz olmayı yadırgamayı da bıraktık mı mutsuzluk ve doyumsuzluk akışında kalın bulanık bir kanal oluşturacağız----------/

Bu son tümceyi salan fırladı yerinden ve uçuşan bütün şeritleri hırsla toplayıp sardı, yumak yapıp çöpe attı. "Bitti bunlar bitti" diye bağırdı. Söyleyecek yeni sözü olmayan, şerit salmasın. Az sonra hepsi birden kalkıp gittiler. Paydos saati gelmişti. Aslı'ya "İyi akşamlar, hoşçakal" demediler. Olağandı bu. Yarın yine geleceklerdi. Birbirine benzer işgünlerinden oluşan sayısız yarın vardı önlerinde. Aslı dayanamadı yalnız kalmaya. Arkalarından seslenmek istedi, "gitmeyin, gitmeyin. Gidecekseniz her biriniz ayrı ayrı söyleyin, nereye gidiyorsunuz, ne yapacaksınız? Yerimi bulamadım. Siz olmazsanız, kim olduğumu da bulamayacağım. Bir insan yakasına taktığı kimlik kartlarıyla var olamaz. Onu tanıyan yaşadığına tanıklık eden başkaları var oldukça vardır. Hepimiz birbirimizin varlık tanığıyız. Gitmeyin..." Ama ses etmedi. Her şey olağandı çünkü. Sıradan bir işgünüydü. Nasıl söylenebilirdi bu anlamsız sözler? Bu ölçüde güçsüz olmaktan daha yakışıksız ne olabilirdi?

Yeniden merdivenler indi çıktı, koridorlar geçti. Hiç böyle çaresiz kalmamıştı. Tepeden tırnağa tere bulandı. Yüreği atmaktan vazgeçmiş gibiydi. Yüreğinin yerinde ağır küt bir tıklama vardı. O sırada kardeşiyle karşılaştı. Aynı işyerinde çalışıyorlardı. O da herkes gibi sıradan bir işgününü yaşıyordu. Olağandışılığa ilişkin bir belirti yoktu yüzünde. Ağzını açtı, söyleyecekti. "Odamı, yerimi, masamı bulamıyorum" diyecekti, caydı. Dayanılmaz bir basınç vardı göğsünde. Yüreğinin atışı gibi kütleşmişti elleri, ayakları, dili... Kardeşinin acelesi vardı, gitti. Aslı ağlamaya başladı. Gözyaşları

yüzünü ıslatmıyordu. Her damla bir kurşun ağırlığında geçtiği yolları parçalayarak içine akıyordu. "Galiba bilincimi yitiriyorum" diye düşündü. Hayır hayır bilincini yitirmiyordu. Öyle olsa neyi aradığını bilir miydi? Biri ondan bir bardak su istemişti. Götürmeliydi, mutlaka götürmeliydi. Hiç değilse bunu becermeliydi.

"Bilinç mi daha cesur bilinçaltı mı?" Uyandığında buna benzer bir soru dolanıyordu kafasında.

İşe gidip bu rüyayı anlattığında arkadaşlarından biri dayanamayıp odayı terketti. Herkes kendi yükünü yeterince ağır taşıyordu zaten, kimse ek yük çekecek durumda değildi. Bir başkası "kaçırttın çocuğu" dedi. Susması gerektiğini biliyordu Aslı. Yine de bir kırıklık duydu. Onlara da anlatamayacaksa... İşi şakaya döktü: "Beter olun, bu gece sizin rüyanıza girerlerse yardıma gelmem."

Gün baştan zedelenmişti. Böyle bir sabahta daha uygun bir ad bulamazdı elbet, bu en güzel olması için büyük bir istek taşıdığı güne. "Yirmi beşlik bir kız kurusunun yapay ve acıklı bir günü."

Karyolanın arka ayağına yaslanmış ve çok beğenmişti orayı. Çıkmak istemiyordu ortaya. Ne diyecekti Çetin'e? Az önce söylediği o çok yalınkat, çok çiğ sözlerle parçalayıp attığı bütünlenmeyi, Çetin'in yakasına uzanırken boşlukta kalan elini sonra o elin acımasızca vurulmuş ağır bir kuş gibi düşüşünü, boncukların dolu taneleri gibi saçılmasını, parçalanan büyüyü, parçalanan ve bir daha hiç elde edemeyeceği güzelliği, her şeyi unutmak istiyordu. Ne demişti Çetin'e, "Ben senin beyninin anahtarlarını bulmaya uğraşırken sen tuttun gömleğimin düğmesini çözmek istedin." Onu öyle yüzüstü bırakıp gitmeliydi Çetin. Gitse daha iyiydi. Hiç değilse toptan keserdi umudu kendinden ve Çetin'den ve benzerlerinden. Gitmemiş, susmuş ve bütün kapılarını kilitlemişti. İskemlede kalın aşılmaz duvarların gerisinde oturuyordu. Konuşmaya yeltendi Aslı:

— Canın çok sıkılıyordu geçen günkü toplantıda.

— Hı hı, diye yanıtladı Çetin.

— Sıkıldığını saklayamıyordun. Bütün dinleyiciler görüyordu.

Yavaş yavaş çıkmaya başladı karyolanın altından, önce başını uzattı ve dikleşmeye çabaladı. Çetin onun yüzüne bakmıyordu, bakışları yaka açıklığından görülen, göğsündeki incecik kısacık kılcal damarlara takılmıştı. Bunlardan şakaklarında da vardı. Çetin geceki ağır, derin inilti benzeri sesleri yeniden duyar gibi oldu. Gencecik Aslı'nın damarları da yorgun sesler veriyordu.

— Üç beş doğru cümle duyabilmek için iki saatlik konuşma dinledik, dedi Aslı. Biliyor musun senin için neler söylediler; saptı, ihanet etti ve...

Çetin kesti Aslı'nın sözünü:

— Biliyorum. Ayaküstü verilmiş yargılar, mahkûmiyetler... Önemli olan... neyse... Daha ne kadar söyleyecek sözüm var, onu bilmiyorum. Beslendiğimiz damarlar tıkandı. Kendimizden yemeye başladık, biriktirdiklerimizi harcıyoruz.

Aslı biliyordu, Çetin'in kolayına pes etmeyeceğini. Şimdi ancak salonlara sığacak sayıdaydılar. Alanlar doluyordu bir zamanlar ve kimileri bu kalabalıklarla doyuma eriyordu. Oysa bir salonu dolduranlar bile birbirlerinin ne dediğini tam olarak anlayamıyorlardı. Alanlarda iyi araştırılmamış, dikkat edilmemiş birliktelikler sözkonusuydu kimi kez. O sıralar Çetin'in kuşkulu konuşmaları karalama gibi gelir, inançsızlık gibi gelir kinlendirirdi Aslı'yı. Oysa şimdi kendisi çökmüş, Çetin akılcı, gerektiğinde kuşkucu, ödünsüz, yandaş toplama hevesleriyle gevşememiş; uzun, çok uzun zamanlar için çalışmayı kabullenmiş, yani tıpkı eskisi gibi oturuyordu karşısında. Modalar, kolaycılıklar, parsa toplama hevesleri pek çoğunu önüne katıp sürüklemişti. Böyle olmasa alanlar boşalır mıydı?

— Tut şu karyolanın ucundan, dedi Çetin. Biraz çekelim. Aklın boncuklarda kalacak.

— Topladıklarım yeter, diye yanıtladı Aslı ve yatağın kıyısına oturup saçlarına çekidüzen vermeye girişti. Buraya gelene dek iki saat harcamışlardı, dönüşleri de bir o kadar

tutacaktı. Bizimkiler dönüş saatlerine çok meraklıdırlar, diye sürdürdü konuşmasını, azıcık geciksen büyük felâketler beklerler. Ya vurulmuş olursun ya da araba altında kalmışsındır.

— Kalkalım, dedi Çetin. Benim de doktora uğramam gerek. Annem iyi değildi.

Paltolarını giydiler. Aslı son kez baktı odaya, belleğinde iyi kalsın istiyordu.

— İnsanın birbirini yaralamadan paylaşması pekala mümkündür, dedi Çetin.

Aslı önüne baktı. Tam kapıdan çıkacakları sıra Çetin geri döndü:

— Dur şu yatağı dağıtayım, dedi. Arkamızdan toparlamaya gelen kat bakıcısı dedikodumuzu yapar. Bekleneni vermeli, hiç değilse beklenenin görüntüsünü. "Bir kadınla bir erkek bir otel odasından çıkarsa..." Koca bir günde ilk kez içtenlikle güldüler. Kendilerine eziyet etmeden, hoşgörüyle güldüler. Kapının önünde ayrılıp ters yönlerdeki duraklara yürüdüler.

Ne doyasıya konuşabilmişlerdi ne de bir kadınla bir erkek olma yalınlığını yaşamışlardı, ne arkadaşlığı, ne cinselliği. Yaşadıkları kendilerinden başka kimseyi etkilemeyecek bir yaramazlıktı. Aslı otobüse binerken boncukları denize doğru saçtı. Suya dalışları çok hoş olmalıydı.

YİNELEME

— Bir ipucu.

— .....

— Lütfen bir ipucu.

— Kendin bulacaksın.

— Bulamıyorum. Yardım...

— Ben gösteremem.

— Daha önceleri böyle bir şeyi istemediğim zamanlarda gösteriyordun.

— Yine gösteriyorum, sen göremiyorsun.

— Kuşku veriyorsun. Yoksa bütün ipuçları ödünç müydü? Başkalarından aldıklarını mı aktarıyordun?

— Belki.

— Hayır hayır "belki" istemiyorum, "Belki"lerden korkuyorum. Hep uzağa uzağa atıyor "belki"ler "olabilir"ler.

— Öyledir herhalde.

— Yalvarırım ipucu. Serseri bir göktaşıyım. Çek beni. Yerim sende olsun yalnız sende.

— İstersen gelirsin.

— .....

— İstiyorum.

— Neden inandırıcı değil?

— Özgürlüğü kısıtlayamam. Kimseden bir şey isteyemem.

— İstemeden nasıl inandırıcı olursun?

— İnanmak istersen.

— Çok az yol kaldı. Az sonra damarlarıma süt yürüyemeyecek.

— Evet görüyorum. Söylemediklerini de. Kolaltı ceplerini, gözaltı ceplerini, yağ tomurlarını, damar çıkıntılarını...

— Öyleyse?

— Evet öyleyse

— .....

— Nasıldı dünkü oyun?

— Dünkü oyun mu? Nereden çıktı dünkü oyun? Neden üstelemiyorsun,neden deşmiyorsun hiçbir şeyi? Konuyu böyle değiştirerek iki türlü çürütüyorsun beni. Birincisi yaşayışım yüzünden iğneleyip içimi acıtıyorsun, ikincisi, iğne deliğinden çekip çıkardığım ilgini, çuvaldız gözünden geri alıyorsun.

— Yanılıyorsun.

— Neyle denetlerim yanılıp yanılmadığımı?

— Bakmasını, anlamasını bilirsen sana yardım edebilirim. İstediğin her şeyi, eğer bende varsa verebilirim.

— Her şeyi uzak tutarak mı?

— Yakınında, çok yakınında, anlamıyor musun?

— Anlamıyorum. Gerçekten anlamıyorum. Eskiden anlamış, sezmiş olduklarımla yetinmeye çalışıyorum. Sevda sözleri mi tıkadı acaba yolları?

— Nasıl?

— Onlar mı körleştirdi yüreğimi, anlayabilme yetimi?... Yüreğim esrikti, savruntulu, güzel bir beden gibiydi.

— Duymak istediklerini söylemedim mi sana?

— Hem de nasıl istemiştim duymayı. Özsuyumda gizlenip beslenen en amansız istekti bu.

— Duydun işte.

— Evet.

— Evet?

— Duyduklarım yalnız senin görüp bildiğin gezegene girmeme yardımcı olmuyor. Doymuyorum. Üstelik yepyeni açlıklar getirdi duyduklarım hiç düşünmediğim, beklemedi-

ğim açlıklar.

— Kimse kimsenin gezegenine giremez.

— Olumsuzlukları kabulleniyorsun, boyun eğiyorsun.

— Hayır. Ben kimsenin sızamadığı alanlarda dolu dizgin dolaştım. Yaprakların, böceklerin özüne, ozanların beynine sızdım, yağmurun nemini emdim.

— Kozanı yalnız kendin için örüyorsun.

— Hayır açığım, her şeye açığım.

— Evet her şeye açıksın ama birine açık değilsin. Yani kimseye açık değilsin. Soyut zenginliğine katılacak her şeye evet, insana hayır.

— Suçluyorsun, durmadan suçluyorsun.

— Hayır. Yol arıyorum. Sızabileceğim bir küçük aralık arıyorum. Zaman zaman bulur gibi olmuştum. Birlikte buluyoruz sanmıştım. O gelincikte, o ışık demetinde başlangıçlar var gibiydi.

— Evet.

— Evet deme. Beklediğim böyle tıkanık yanıtlar değil. Sorular bekliyorum. Külrengini yeşile çevirecek sorular. Karanlığa asılı ışıklı çengeller, doğurgan sorular. Yüreğimi kütleştirip, ağzımı bağlayan "evet"lerle başedemem.

— .....

— Başını eğme öyle. Susma. "Ne bende ben, ne sende sen kaldı" demeye az var.

— Çok yalnızım. Ağlamak istiyorum. Git buradan,

— Senin için yapabileceğim bir şey var mı?

— Hayır... Hayır. hayır.

— Seni rahatsız ediyor muyum?

— Hayır.

— Kahve ister misin?

— Evet.

— Seni sevindirecek mutlu kılacak bir şeyler yapmalıyım. Ama ne?

— .....

— İçin için alay ediyorsun. Biliyorum ben işe yaramak isteyen bir aptalım. Suskunluğun aptallığımı abartıyor. Senin

için hiçbir şey yapamayacağımı biliyorsun. Ben de biliyorum bunu. Sen imkânsızın avına çıkmışsın. Bense imkânsız avcısının serüvenine bütünüyle sahip olmak istiyorum.

— Öğrenmek istediğin ne varsa anlatırım sana. Ama öyle anlar, öyle durumlar var ki ben bile izleyemez oluyorum kendimi. Ona nasıl dokunduğumu bile anlatabilirim.

— İstemem. Anlattığın yaşanan gerçek mi olacak, aktarılan gerçek mi, aktarılmak istenen mi? Nasıl ayırırım öğrenmek istediğimi.

— Gerçek? Hangisi gerçek? Bu an mı, yoksa orada geçen zaman mı?

— Burada geçen öyle uçucu ki, bir dakika sonra inanılmaz olacak.

— Oradaki?

— Ağır, zorlayıcı, uzun bir bekleme. Bu kısa sürecikler için uzun bekleyişler.

— Hep bekleyiş. Ömrümüz bekleyişle geçiyor. Çocukken büyümeyi bekliyoruz, büyüyünce sabahı, sağlığı, dostluğu, aşkı... Beklediklerimizi bulurken yitiriyoruz.

— Genellemeye girersen iyice kaybolacağız. Üç dakika sonra ikinci bir üç dakika için bir gecelik bekleme süremiz başlayacak. Yalnızca gerekli olanları konuşmalıyız.

— Çok sıkılıyorum.

— Hava kararıyor, yüzünü zor görüyorum.

— Evet kararıyor.

— Seni sıkan her konuyu konuşmalıyız. Bunu bencillikten istiyorum.

— Boş ver.

— İpucu demiştim. Ta sabahın tazeliğinde demiştim ipucu diye. Yoruldum artık sen de yoruldun. Lütfen ipucu.

— Bu resimlerde iş yok.

— Bana ne onlardan. İpucu. Yüzün iyice karanlıkta kalıyor. Elini uzat.

— Terledim. Hemen çıkmalıyım buradan.

— Giyinmişsin bile.

— Oradaki masada sigara dumanı, bardaklar ve sıfır kişi

var. Ben yokum. Gitmeliyim.

— Dur bitmedi söyleyeceğim. Duymak istediklerimse başlamadı bile.

— .....

— Gittin demek?

Sabah olur mu ki?

İÇİNDEKİLER

Geyikler Annemve Almanya	7
03 Nöbeti	14
Ölüm Aralarında Kaldı	28
Fırıncı Şükriye	32
Zaman Aralığında	41
Nereye	46
"Minareden At Beni İn Aşağı Tut Beni"	63
Yineleme	79

Dizgi: Özyalçın Koll. Şti., 264747
Kapak Baskısı: Uzmen Ofset Ltd. Şti., 207472
İç Baskı: Burak Ofset, 209692

NURSEL DURUEL

GEYİKLER, ANNEM VE ALMANYA

öykü

Derin duyarlığı, inceliklerle dolu anlatımıyla ilgi çeken yeni bir yazarın ilk kitabı... "Geyikler, Annem ve Almanya" ile 1980 Akademi Kitabevi Ödülü'nü kazanan Nursel Duruel (doğumu 1941) Anadolu'nun çeşitli kent ve kasabalarında sürdürdüğü öğrenimini İstanbul Kız Lisesi'nde tamamlamış, 1966'da Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümünü bitirmiştir. Halen TRT İstanbul Radyosu'nda prodüktör olarak çalışmaktadır.

"Geyikler Annem ve Almanya" öykücülüğümüze şiirsel tatlar getirecek sanat gücü yüksek bir yazarla karşı karşıya olduğumuzu açıkça gösteriyor.

adam 3

ADAM